

TARTU ÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Mattias Mereküla

TURISMIMAKS PÄRNU LINNA VÕIMALIKU TULUALLIKANA

Bakalaureusetöö

Juhendaja: nooremlektor Kadi Timpmann

Tartu 2022

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(Mattias Mereküla)

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Turismimaksu teoreetiline käsitlus.....	5
1.1. Turismimaksu olemus.....	5
1.2. Turismimaks kui kohalik maks.....	8
1.3. Turismimaksu varasemad käsitlused	14
2. Turismimaksu sobilikkus Pärnu linna tuluallikaks.....	20
2.1. Metoodika ning valimi kirjeldus.....	20
2.2. Turismimaksu mõju Pärnu linna turismivoogudele ja eelarvetuludele.....	22
2.3. Pärnu kohaliku omavalitsuse ja majutusettevõtete suhtumine turismimaksu.....	28
2.4. Järeldused ja soovitused turismimaksu kehtestamiseks Pärnu linnas.....	35
Kokkuvõte.....	38
Viidatud allikad.....	40
Lisad.....	
Error! Bookmark not defined.	
Lisa 1. Intervjuu küsimused Pärnu linnavalitsusele.....	44
Lisa 2. Intervjuu küsimused Pärnu kohaliku omavalitsuse majutusasutustele	45
Summary.....	46

Sissejuhatus

Turismisektor on üks kiireimini kasvavaid sektoreid maailmas, luues iga üheteistkümnenda töö ning moodustades 10% kogu globaalsest SKP-st. Globaalne turistide arv oli 2017. aasta seisuga 1,32 miljardit, kasvades 7% eelneva aastaga võrreldes. (UNWTO, 2019) 2017. aastal peatus Eesti majutusettevõtetes 3,5 miljonit sise- ja välituristi, mida oli 7% rohkem 2016. aasta majutusasutustes peatunud turistidest. Samuti oli enne koroonapandeemiat nii sise- kui ka välituristide arv viimased kaheksa aastat rekordilised. (Statistikaamet, 2018) Kasvav turistide arv on üks põhjustest, miks erinevad piirkonnad üle maailma turismimaksu on kehtestanud või plaanivad kehtestada.

Teema on aktuaalne, kuna mitmed Eesti omavalitsused nagu Tallinn, Pärnu, Narva-Jõesuu ja Kuressaare on üles näidanud huvi võtta kasutusele turismimaks seoses kasvavate turismivoogudega nendesse piirkondadesse. Tallinnas loodeti turismimaks vastu võtta juba 2021. aastal (ERR, 2019), kuid siiski seda ei juhtunud. Pärnu linnavalitsus soovib turismimaksu tuludega katta lennujaama tegevuskulusid (Roosaar, 2017). Teemakohaseid uurimusi on autori teada Eestis läbi viinud lõputööna Kristin Reinsoo ja Mari Liis Uuk (Reinsoo, 2017; Uuk, 2018). Reinsoo lõputöö keskendus majutusasutustele rakendatavale käibemaksumääradele, Uuki töö turismimaksu otstarbekusele Eestis üldisemas pildis.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada turismimaksu potentsiaal tuluallikana Pärnu linnas.

Eesmärgi saavutamiseks püstitas töö autor järgnevad uurimisülesanded:

- anda ülevaade turismimaksu olemusest ja kehtestamise võimalustest;
- analüüsida turismimaksu sobivust kohalikuks maksuks;
- anda ülevaade varem läbi viidud turismimaksu käsitletavatest uuringutest;
- analüüsida turismimaksu kehtestamise mõju Pärnu linna eelarvetuludele majutusstatistika ja varasemates uuringutes toodud hinnaelastsuse alusel;
- viia läbi poolstruktureeritud intervjuud Pärnu linna esindaja ja Pärnu majutusasutustega;
- teha järeldused ja pakkuda välja soovitusel turismimaksu kehtestamise kohta Pärnu linnas.

Bakalaureusetöö on jagatud teoreetiliseks ja empiiriliseks osaks. Bakalaureusetöös on teoreetiline osa jagatud kolmeks alapeatükiks. Teoreetilise osa esimene alapeatükk käsitleb turismimaksu üldist konseptsiooni ning maksu kehtestamise võimalusi. Teine alapeatükk toob välja kohaliku maksu kriteeriumid ning analüüsib turismimaksu sobivust kohalikuks maksuks

antud kriteeriumite alusel. Kolmas alapeatükk sisaldab varasemate uurimuste ülevaadet ning nende olulisust tänapäevaga seoses. Uurimisülesannete saavutamiseks kasutab töö autor põhiliselt turismimaksu käsitlevat kirjandust ja varasemaid uurimusi. Erilise tähelepanu all on varasemad uuringud, mis kajastavad turistide maksevalmidust ja hinnaelastsust.

Bakalaureusetöö empiiriline osa koosneb Pärnu näitel läbiviidavast analüüsist turismimaksu kehtestamise kohta. Esimeses alapeatükis on tutvustatud meetodikat läbiviidava analüüsi jaoks. Empiirilise osa teine alapeatükk toob ülevaate analüüsiks vajalike elastsuste leidmisest ning analüüsi turismimaksu mõjust Pärnu linna turismivoogudele ning maksu- ja eelarvetuludele. Empiirilise osa kolmas alapeatükk käsitleb ühelt poolt Pärnu linnavalitsuse esindajate ja teiselt poolt Pärnu majutusasutuste seisukohti turismimaksu teemadel ning järeltõlge maksu kehtestamise mõistlikkuse kohta.

Autor soovib tänada Viiking SPA Hotel-i, ESTONIA Resort Hotel & Spa, Strand Spa & Conference Hotel-i ning Ammende Villat ja Pärnu linnavalitsust, kes nõustusid töö valmimisele kaasa aitama ning tööks vajalikku infot jagasid.

Märksõnad: turism, turismimaks, kohalik omavalitsus, elastsus, kohalik maks

1. Turismimaksu teoreetiline käsitlus

1.1. Turismimaksu olemus

Järgnev alapeatükk keskendub turismimaksu teoreetilisele käsitlusele. Selgitatud on turismimaksu definitsioon ning kuidas maksu koguda saab. Lisaks on välja toodud piirkondade ja riikide vahelisi erinevusi turismimaksu osas ning maksu positiivseid ja negatiivseid tagajärgi.

Turismimaksu võib defineerida kui kindlaksmääratud maksumäära, mida turistilt nõutakse üleriigiliselt või teatud piirkonna põhiselt enamasti majutusasutustes viibimise eest (Ali *et al.*, 2018). Maailma Turismiorganisatsioon on defineerinud turismimaksu kui maksu, mis kehtib otseselt turistidele ja turismitööstusele või mida maksuna rakendatakse erinevalt eri sihtkohtades (UNWTO, 1998).

Turismimaksu võib koguda läbi otseste või kaudsete maksude. Otsese turismimaksu all mõistetakse tavaliselt hotelli või muu majutusasutuse maksu (turiste maksustatakse veedetud ööde arvu põhjal), linnamaksu, lennureisija tollimaksu või ka autorendimaksu, sissepääsutasu ja viisatasu. Hotelli- või majutusmaks on enim kasutatud meetod turismimaksu kogumiseks, mida saab liigitada *ad valoram* maksuks, kui maksumäär on teatud protsent majutusasutuse hinnast või *ad quantum* maksuks, kui turismimaksu tuleb maksta vastavalt veedetud ööde arvule. Linnamaks on sisult sama, mis hotelli- või majutusmaks, kuid seda terminit kasutatakse põhiliselt siis, kui turismimaks on

majutusasutusele linnas kehtestatud. Lisaks võib majutusmaksu nimetada ka kui voodimaksu. (Gago *et al.*, 2009; Ali *et al.*, 2018; Cetin *et al.*, 2017) Viisa- ja sissepääsutasu on kindel summa, mis tuleb tasuda riiki sisenedes või riigist väljudes. Kuna nii viisa- kui sissepääsutasu on üsna madal kindlasummaline maks, jääb enamusele turistidel see märkamata ja nõudlust eriti ei mõjuta. (Gooroochurn & Sinclair, 2005)

Käibemaks on põhiline kaudse maksustamise meetod turismile. Käibemaks on kasutusel üle 130 riigis maailmas, moodustades 20% maailma maksutulust (Gago *et al.*, 2009; Keen, 2007). Antud kontekstis mõistetakse käibemaksu kui maksu, mis rakendub turismiga seotud teenustele. Sageli on majutusasutustele rakendatav käibemaks 40% - 50% madalam kui üldine käibemaksumäär (OECD, 2014). Näiteks on Eestis rakendatav käibemaksumäär 20%, kuid majutusteenustele rakendatav määr on 9% (Riigi Teataja, 2003). Lisaks käibemaksule on kaudse maksuna turismile kasutusel ka müügitaks (Cetin *et al.*, 2017), mida rakendatakse käibemaksu asemel. Kaudsete maksude eelis on, et maksubaas on laiem kui eelpool mainitud otsestel maksudel ning käibemaksu haldamine on samuti tõhusam (Ponjan & Thirawat, 2016).

Käesoleva töö kontekstis on autor turismimaksu defineerinud kui maksumäära, mida rakendatakse põhiliselt majutusasutustes viibimise eest ning mida kogutakse kui otsest maksu. Turismimaksu saab kehtestada nii turismiettevõtetele kui ka turistidele otseselt (Gooroochurn & Sinclair, 2005). Turismimaks oli 2019. aasta seisuga kasutusel 42 riigis maailmas (Christine, 2019) ning 19 Euroopa Liidu riigis. Turismimaks ei ole veel kasutusel näiteks Eestis, Soomes, Lätis, Iirimaa, Küprosel, Luksemburgis, Rootsis ja Taanis. (European Commission, 2017)

Turismimaksu määr ning rakendusviis on sageli nii riikides kui ka riikidesisestes piirkondades erinev. Näiteks Prantsusmaal ja Saksamaal varieerub turismimaks piirkonniti 0,50 € - 4 € vahel, Itaalias Roomat külastades tuleb arvestada kuni 7 eurose turismimaksuga öö kohta (Lovemoney, 2019). Lisaks erineb turismimaksu rakendamine kriteeriumite poolest. Sellest annab hea ülevaate Uuki (2018) poolt loodud tabel Euroopa Liidu turismimaksu erisuste kohta. Kui Prantsusmaal või Rumeenias alla 18 aastaseid inimesi ei maksustata, siis Kreekas või Ungaris vastavaid soodustusi pole. Teatud piirkondades on turismimaks lisatud majutuse hinna sisse (Belgia, Tšehhi), kuid mõnes piirkonnas sõltub maksu suurus majutusasutuse tüübist (Hispaania, Austria, Kreeka). (European Commission, 2017; Uuk, 2018)

Turismimaksu kehtestamisel otsest maksuna on oma positiivsed ja negatiivsed küljed. Turismimaksu üks peamisi eesmärke on suurendada valitsuse sissetulekuid, pakkuda avalikke

hüviseid ja leevendada negatiivseid välismõjusid. Võrreldes teiste maksudega on turismimaks võimeline suurendama kohaliku heaolu, sest välituristid kannavad enamuse heaolukaost neile rakenduvate kõrgemate kulude tõttu. (Gooroochurn, 2009; Gooroochurn & Sinclair, 2005) Turismi maksustamine on atraktiivne võimalus valitsusele eelarvepiirangute ja –surve all, et vähendada sõltuvust mitmesugustest maksudest. Turismimaksust on saanud lihtne viis valitsustel koguda lisatulu investeeringute, infrastruktuuri ja sotsiaalteenuste jaoks (Gooroochurn & Sinclair, 2005; WTO, 1998). Turisminduse kiire kasv köidab paljude riiklike kui ka kohalike valitsuste tähelepanu, kuna selles sektoris nähakse võimalust suurendada riiklike vahendeid ja luua tugevamat fiskaalsüsteemi (Cárdenas-García *et al.*, 2015). Samuti leiab Gago *et al.* (2008), et turismimaksu tuleks kasutada, kuna sealt saavad omavalitsused kõrgeid maksude laekumisi, seda saab kasutada vahendina turismiga seotud kulude rahastamiseks ning saab vähendada turismi põhjustatud negatiivseid välismõjusid.

Gooroochurn ja Sinclair (2005) leiavad, et kõrged turismimaksumäärad on õigustatud, kuna riik saab maksukoormuse piirkonda külastavatele turistidele suunata. Nad toovad välja ka kolm põhjust, miks turistidele suunatud fiskaalpoliitikat kasutada: turistid on head valitsuse tuluallikad, nad on vahendiks välismõjude korrigeerimisel tootmises ning neid saab kasutada tulude suurendamiseks eesmärgiga konkreetseid projekte rahastada. Lisaks on Mihalic (2000) arvates koordineerimata turismi kasv kahjuliku mõjuga, vähendades elukvaliteeti läbi kasvava populatsiooni, inflatsiooni, vee- ja õhureostuse, ummikute, kuritegevuse, kultuurikonfliktide ja sotsiaalsete muutuste. Turismimaksu kaudu saaks väljatoodud negatiivseid tegureid mingil määral vähendada.

Kui Gooroochurn ja Sinclair (2005) arvates on kõrge turismimaksumäär mõistlik, siis seevastu Jensen ja Wanhill (2002) leiavad, et turismimaksu määrade kasv vähendab kohaliku kogukonna heaolu. Lisaks on Rahvusvahelise Lennutranspordi Ühenduse ja Maaailma Majandusfoorumi kohaselt turismi maksustamisel negatiivsed tagajärjed sihtkoha konkurentsivõimele ning on tarbijatele ja tootjatele liigse koormusena (Song *et al.*, 2018). Kardetakse ka, et rohkemad ja kõrgemad maksud tagavad väiksema tarbimise turistidel või väiksema turistide arvukuse (Aguiló, Riera, Rosselló, 2005; Forsyth *et al.*, 2014; Jensen & Wanhill, 2002).

Tihti valmistab kohalikele omavalitsustele muret, kuidas kulutada turismimaksust saadud tulu. Eeldatakse, et suur enamuse maksutulust kulutatakse kohaliku turismiga seonduva tarbeks (Litvin *et al.*, 2006). Cetin *et al.* (2017) arvates tuleks maksust saadud tulu investeerida sihtkoha reklaamimisse, turismi infrastruktuuri arendusse ja säästva arengu

edendamisse, parandades samal ajal turismikogemuse kvaliteeti. Maksust saadud tulu tuleks kasutada efektiivselt, et oleks kindlustatud ka tulude kasv pikemas perspektiivis.

Nagu eelnevast selgus, on turismimaks suhteliselt paindliku ulatusega maks – seda saab rakendada mitmeid erinevaid viise nii otsese kui kaudse maksuna ja lisaks ka erinevate määradega. Turismimaksu rakendamisel on omad positiivsed ja negatiivsed küljed, kuid erinevate uurimuste läbiviijad on pigem seisukohal, et turismimaksu rakendamine on mõistlik kohalike omavalitsuste poolt. Turismimaksu puhul on töö autori arvates lisaks oluline, et kohalik omavalitsus seda enda kulude katteks ei kasutaks, vaid investeeriks selle turismiga seonduvasse, näiteks infrastruktuuri.

1.2. Turismimaks kui kohalik maks

Selleks, et saada parem üldpilt turismimaksu sobilikkusest kohalike omavalitsuste tuluallikaks ja selle rakendamisest kohaliku maksuna, on oluline analüüsida, kas ja mil määral üldse vastab turismimaks kohaliku maksu põhimõtetele. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta artikkel 9 on sätestatud kohalike omavalitsuste õigused ja vajadus rahalistele vahenditele, mille Eesti ka ratifitseerinud on (Euroopa kohaliku omavalitsuse harta, 1995). Siiski jääb kohalikele omavalitsustele küsimus, mis tüüpi kohalikke makse (otseseid või kaudseid) tuleks rakendada ning lisaks ka kellele ja mis tasanditel. (Bailey, 1999) Antud alapeatükk toob välja erinevate autorite kriteeriumid turismimaksu sobilikkusest kohalikuks maksuks ning töö autori analüüsi, kui hästi turismimaks igale kriteeriumile vastab.

Kohalikku maksu võib defineerida kui maksu, mis määrab maksutulu läbi kindla maksumäära ja/või maksubaasi määratlemise ning mis jätab saadava maksutulu enda ehk kohaliku omavalitsuse tarbeks (Bailey, 1999). Kohalike maksudena on Eestis võimalik rakendada hetkel reklaamimaksu, teede ja tänavate sulgemise maksu, mootorsõidukimaksu, loomapidamismaksu, lõbustusmaksu ning parkimistasu. Kohalike maksude kogumist korraldab haldusterritooriumil tegutsev valla- või linnavalitsus. (Kohalike maksude seadus, 2013)

Kuigi Eesti kohalikel omavalitsustel on hetkel võimalik rakendada 6 erinevat kohalikku maksu, ei kasuta paljud omavalitsused siiski võimalust erinevaid kohalikke makse kehtestada. Põhjus võib olla selles, et kuigi maks toob täiendavaid lisatulusid, siis maksu kehtestamise korral tekkivad administratiivkulud on liialt kõrged ning omavalitsusele ei tasu maksu rakendamine ära. Näiteks pole Eesti kohalikud omavalitsused kasutanud võimalust rakendada mootorsõiduki- ja loomapidamismaksu (Maksu- ja Tolliamet, 2020). Kuna

turismimaksu kehtestamise õigust pole Eestis veel kohalikele omavalitsustele antud, on keeruline oletada, kui laialdaselt maksu rakendama hakatakse, kuid huvi ülesnäitamine vastava maksu suhtes annab eelduse, et mitmed kohalikud omavalitsused seda võimalust kasutaks.

Otsustamiseks, milline maks sobib üldse kohalikuks maksuks, on erinevate autorite poolt välja pakutud erinevaid kriteeriume. Põhilised kriteeriumid on nii kesktasandil kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil samad, isegi kui rakendamine on erinev (Bailey 1999: 154). Samas on erienavd autorid välja toonud lisaks kokku 10 kriteeriumi, mis kehtivad just kohalike omavalitsuste tasandil.

1. Õiglus – sarnase finantsilise olukorraga maksumaksjad maksavad samas suurusjärgus maksu (horisontaalne õiglus) ning maksud ei tohiks võtta suuremat osa madalapalgaliste sissetulekust võrreldes kõrgepalgalistega (vertikaalne õiglus) (Bailey, 1999).
2. Efektiivsus ja maksueksport – kohalikud maksud peaks edendama allokativset efektiivsust ehk kohalikud maksumaksjad maksavad kohalikke makse nii, et teenuse kasutus peegeldab maksevalmidust. Sealhulgas peaks maksukoormuse kandma kohalikud elanikud ning maksueksport mitteresidentidele ei tohiks olla võimalik. (Bailey, 1999; Ter-Minassian, 1997; Swianiewicz, 2003)
3. Läbipaistvus – maksumaksjad peavad teadma täpselt kui palju nad makse maksavad, mistõttu on vajalik, et kohalikud maksud oleksid nähtavad (Bailey, 1999; Ter-Minassian, 1997; Swianiewicz, 2003).
4. Kohalik iseseisvus – kohalik omavalitsus ja nende maksumaksjad on vabad otsustama kohalike maksude määrade üle (Bailey, 1999).
5. Ökonoomsus ja lihtsus – omavalitsuse poole pealt ei tohiks kohalikud maksud olla liiga kallid koguda, et enamus maksutulust ei läheks maksusüsteemi haldamiseks, ühiskonna poolelt ei tohiks kohalikud maksud põhjustada kõrget makseviivituse taset, mille tagajärjel peaksid toimuma kallid juriidilised protsessid maksete sissenõudmiseks, maksumaksja vaatest peaks maks olema arusaadav ja maksureegleid peaks olema lihtne täita (Bailey, 1999; Ter-Minassian, 1997; Swianiewicz, 2003).
6. Tulude piisavus – maksutulu peaks olema piisav, et finantseerida erinevaid kohalikke teenuseid, mistõttu peab maksudel olema kergelt kohandatav maksumäär ja/või elastne maksubaas, mis tagaks maksutulude suurenemise omavalitsuse kulude kasvuga samas proportsioonis (Bailey, 1999; Ter-Minassian,

1997; Swianiewicz, 2003).

7. Tulude stabiilsus – maksutuludes ei tohiks esineda lühiajalisi ebastabiilsusi, kuna vastasel juhul tekiks katkevusi kohaliku omavalitsuse teenuste kättesaadavuses, mistõttu kõige sobivamad on maksud, mille tulu kohaliku majanduse kõikumine mõjutab minimaalselt ning mis on paindlik inflatsiooni suhtes (Bailey, 1999; Swianiewicz, 2003).
8. Immobiilne maksubaas – kohalikke makse ei tohiks rakendada väga mobiilsetele maksubaasidele, kuna võib tekkida maksubaasi erosioon, mis rikuks tulude piisavuse ja stabiilsuse kriteeriumit (Bailey, 1999; Ter-Minassian, 1997; Swianiewicz, 2003).
9. Geograafiline määratlus – maks peab olema selgelt antud geograafilises alas määratletud (Ter-Minassian, 1997, Swianiewicz, 2003).
10. Maksubaasi jaotus – maksubaas peab olema geograafiliselt võrdselt jaotunud. Kui maksubaasid on ebaühtlaselt jaotatud jurisdiktsioonides, tuleks maks keskvalitsusele jätta. (Ter-Minassian, 1997; Swianiewicz, 2003)

Bailey (1999), Ter-Minassiani (1997) ja Swianiewiczzi (2003) poolt välja toodud kriteeriumid võimaldavad selgusele jõuda, millised maksud on sobilikud kohaliku omavalitsuse tasandil kasutuselevõtuks. Nimetatud printsiibid pakuvad lahenduse maksude määramise probleemile, aidates selgusele jõuda, millisel valitsustasandil põhilisi makse kontrollida tuleks. Mida rohkematele kriteeriumitele maks vastab, seda paremini ka kohalikuks maksuks sobiks. Kui maksud ei vasta väljatoodud kriteeriumitele, tuleks neid rakendada pigem keskvalitsuse tasandil.

Järgnevalt on analüüsitud eespool nimetatud autorite poolt välja toodud kriteeriume, mille tulemused on kokkuvõtlikult välja toodud ka tabel 1. Üks põhjus, miks turismimaksu oleks mõistlik rakendada kohaliku maksuna vaatamata mõne kriteeriumiga vastuolus olemisele, on saadava kasu põhine maksustamine. Selle mudeli kohaselt peaks vastava teenuse kasutamise eest kasu saavad inimesed ka tarbimisega kaasnevad kulud katma. (Bailey, 1999) Kuna turistid tekitavad kohalikele omavalitsustele kulusid, siis teooria järgi võiksid nemad ka tekkivad kulud katta. Turistid maksavad majutusasutuses saadavate teenuste eest otse majutusasutusele, kuid turismimaksuraha läheb otse kohalikele omavalitsusele. Teooria järgi on KOV-le turismimaksust saadava raha laekumine õigustatud, kui tekivad teatud lisakulud, mis kaasnevad antud juhul seoses suurte turismivoogudega. Suured turismivood võivad põhjustada nii keskkondlikke, sotsiaalseid kui ka majanduslikke

lisakulusid nagu näiteks ülerahvastatus, reostuse ja müra kasv või vajadus seetõttu infrastruktuuri arendada (Mihalic, 2000).

Turismimaks vastab täielikult või osaliselt nii mõnelegi kriteeriumile. Turismimaks vastab 1. kriteeriumile õigluse kohta juhul, kui maksevõimelisemaid tugevamalt maksustatakse (vertikaalne õiglus). Siiski töö autorile teadaolevalt maksustatakse turiste võrdselt vaatamata nende maksevõimelisusele. Horisontaalse õigluse poole pealt tuleb sarnaseid inimesi maksustada sarnaselt, on sarnasust keeruline määratleda ning pigem kriteeriumile ei vasta. Turismimaks täidab läbipaistvuse printsiipi, kuna maksumäär on kõigile maksumaksjatele teada kas siis veedetud ööde arvu põhjal või vastavalt osana majutusasutuses viibimise hinnast. Täidetud on ka kriteerium kohaliku iseseisvuse kohta juhul, kui KOV-ile on riigi poolt antud õigus ise otsustamiseks, kas ja mis määraga maksu kehtestada. Kui antud maksu reguleerib riik, siis antud printsiip täidetud pole. Ökonoomsuse ja lihtsuse printsiip sobib kõigi kolme osapoole vaatepunktist – turismimaksu pole väga kallis koguda ning saadava tulu saab avalikesse hüvedesse suunata, kõrget makseviivituse taset ei tohiks tekkida ning maks on arusaadavalt ka maksumaksjatele välja toodud. Tulude piisavuse kriteerium on täidetud juhul, kui otseselt turistidega kaasnevatest kuludest lähtuda ehk mida rohkem turiste, seda suuremad ka kulud ja maksutulu (saadava kasu põhise maksustamise printsiip). Juhul, kui turismimaks ei kata kohaliku omavalitsuse lisakulusid, mis tulenevad turismist, on tulude piisavuse kriteerium vastuolus kasu põhise maksustamisega. Geograafilise määratluse kriteeriumi kohaselt on oluline, et oleks võimalikult lihtne määratleda, milline kohalik omavalitsus maksu koguma ja maksutulu saama peaks. Turismimaks on tavaliselt piirkonna põhiselt määratletud ning seetõttu on ka arusaadav, kes maksu kogub ning kes vastava tulu saab.

Turismimaks on osaliselt vastuolus efektiivsuse ja maksueksporti printsiibiga, kuna turismimaksu maksukoormuse peaks teooria kohaselt kandma kohalikud maksumaksjad, mitte piirkonda külastavad turistid. Seetõttu ei ole kohalike teenuste tarbimine seotud kohalike elanike maksevalmidusega, mis tekitab maksukoormuse eksporti. Kohalik maks ei tohiks samas lubada maksueksporti, kuna maksu majanduslik ulatus peab jääma maksu sissenõudva võimuorgani jurisdiktsiooni alla. Selline olukord võib suure tõenäosusega tekkida kui kohalikke makse rakendatakse näiteks äripindadele või turismimajutustele. (Bailey, 1999) Kuna turismimaksu rakendatakse enamasti just majutusettevõtetele, siis turismimaksu rakendamisega kaasnev maksueksport on ka üks põhjustest, miks turismimaks kohalikuks maksuks ei sobiks. KOV-del ei tohiks seetõttu olla võimalik turismimaksu tuludest kohalikele elanikele teenuseid pakkuda. Samas saab turismimaksu sobivaks lugeda

juhul, kui see peegeldab tasu kohaliku omavalitsuse poolt osutavate teenuse eest, mis on seotud turistide tekitavate lisakuludega ehk kui järgida eelnevalt mainitud saadava kasu põhise maksustamise kriteeriumi (Spahn, 1995).

Võib öelda, et turismimaks on vastuolus täielikult kriteeriumitega 8 ja 10 immobiilse maksubaasi ja maksubaasi jaotuse kohta. Turismimaks on üsna ebaühtlaselt jaotuv võrreldes näiteks maamaksuga, kuna turism jaguneb erinevate kohalike omavalitsuste vahel palju ebaühtlasemalt kui maksustatav maa. Seetõttu ei sobi turismimaks kohalikuks maksuks ka 10. kriteeriumi põhjal. Lisaks peab maksubaas olema võimalikult immobiilne, kuid turismimaksu puhul on peamisteks maksukandjateks turistid ning seega kaasneb maksubaasi erosioonioht - turistid võivad püüda maksustamisest pääseda, eelistades piirkondi, kus antud maksu ei küsita või kus maks on madalam.

Töö autori arvates on turismimaks vastuolus ka 7. kriteeriumiga tulude stabiilsuse kohta, kuna maksutuludes ei tohiks esineda ebastabiilsusi. Siiski sõltub turismimaksutulu palju majutusasutusi külastavate turistide arvust, kuid turism on suures sõltuvuses majandustsüklitest. Viimastel aastatel palju segadust tekitanud koroonaga on ülemaailmselt mõjutanud majutusasutusi külastavate turistide arvu, mis omakorda mõjutab saadavat maksutulu. Turismi kõrgpunkt on suviti, kui paljud inimesed reisivad, mistõttu erineb kohalike omavalitsuste maksutulu turismimaksust ka vastavalt aastaajale. Seega kuna turismimaks on suhteliselt ebastabiilne saadavas maksutuluses, siis tulude stabiilsuse kriteeriumi põhjal kõige paremini kohalikuks maksuks ei sobi.

Tabel 1

Turismimaksu sobivus kohalikuks maksuks

Kriteerium	Turismimaksu sobivus
1. Õiglus	+/-
2. Efektiivsus ja maksueksport	+/-
3. Läbipaistvus	+
4. Kohalik iseseisvus	+/-
5. Ökonoomsus ja lihtsus	+
6. Tulude piisavus	+/-
7. Tulude stabiilsus	-
8. Immobiilne maksubaas	-
9. Geograafiline määratlus	+
10. Maksubaasi jaotus	-

Allikas: autori koostatud kriteeriumite analüüsi põhjal

Töö autor on arvamusel, et vaatamata mitmetele kriteeriumitele, mida turismimaks kohaliku maksuna ei täida, võiks kohalikel omavalitsustel siiski olla õigus turismimaksu rakendada. Selgus, et turismimaks täidab kas täielikult või osaliselt 7 väljatoodud kriteeriumi. Mitmed kriteeriumid on sellised, mis tagavad turismimaksu sobivuse kohalikuks maksuks eraldi tingimuste täitmisel nagu õigluse, efektiivsuse, kohaliku iseseisvuse ja tulude piisavuse printsiibid.

Selge on see, et turismimaks pole kõige parem kohaliku maksu kandidaat võrreldes näiteks maamaksu või kinnisvaramaksuga (Bailey, 1999) põhiliselt just seetõttu, et maksu põhilised kandjad pole kohalikud elanikud. Samas on siiski turismimaks hea vahend KOV-dele, kes pidevalt kõrgeid turismivoogusid kogevad. Turismimaksust saavad KOV-id täiendavat lisatulu, et näiteks parandada kohalikku infrastruktuuri, pakkuda avalikke hüvesid, edendada turismiarengut ning leevendada turistide poolt põhjustatavat negatiivset välismõju.

Põhiliselt ongi turismimaks õigustatud just seetõttu, et see aitab katta turistide poolt põhjustatavad kulud kohalikele omavalitsustele. Tinglikult saaks ka tulude stabiilsuse ja maksubaasi jaotuse kriteeriumi täidetuks lugeda juhul kui kasutada turismimaksu saadaval kasul põhineva maksuna, sest turismimaksutulud liiguvad koos turistide arvuga ja KOV lisakulud sõltuvad ka turistide arvust. Seetõttu tulude ja kulude kasv ning kahanemine toimuvad koos ja geograafilises mõttes saavad turismimaksust tulu saada ka need kohalikud omavalitsused, kus on turistid ja seega ka nendega seotud kulud. Turismimaks pole lisaks ka väga kulukas koguda, mistõttu on kohalikel omavalitsustel võimalus maksust eelarvet suurendada. Siiski pole töö autori arvates turismimaks kõigile omavalitsustele sobilik, vaid pigem neile, kellel on pidevalt suured turismivood nagu Eesti puhul Pärnu, Kuressaare või Tallinn.

Antud teoreetiline osa turismimaksu sobivusest kohalikuks maksuks tõi esile, et turismimaksu sobivus kohalikuks maksuks sõltub palju tegelikult sellest, kuidas turismimaksu rakendamisele läheneda. Seega väljatoodud 7 kriteeriumi, mis täielikult või osaliselt autori arvates turismimaksu kohalikuks maksuks teevad, võivad saadava kasu põhise maksustamise meetodit järgides tegelikult muuta lausa 9 kriteeriumit täidetuks. Samas võib olla ka olukord, kui saadava kasu põhise maksustamist ei kasutata ning ka muud sobilikust mõjutavad tegurid ei ole sobilikud, vastab turismimaks vaid 2 kriteeriumitele 10-st. Seetõttu oleneb turismimaksu sobivus kohalikuks maksuks palju ka situatsioonist. Täpsemalt käsitletakse turismimaksu sobivust kohalikuks maksuks Pärnus töö empiirilises osa.

1.3. Turismimaksu varasemad käsitlused

Turismimaksu mõjusid on varasemalt käsitlenud mitmed uurimused. Enamasti on uurimustes olnud turismi nõudluse hinnaelastsus ning turistide maksevalmidus põhilised faktorid, mille kaudu turismimaksu mõjusid uuritud on. Turismimaksu kohta tehtavate uurimuste arv on eriti kasvanud just viimasel kümnendil seoses turisminduse osatähtsuse kasvuga maailmas. Järgnev alapeatükk toob välja valiku põhilisematest uurimustest, mis on turismimaksu kontekstis olnud viimasel ajal märgilise tähendusega. Uurimuste põhilisemad avastused on välja toodud ka tabelis 2.

Üldisema pildi turismimaksust annab Gooroochurn ja Sinclair (2005) uurimus turismimaksu tüüpide, eesmärkide, põhimõtete ja efektide kohta. See on ka üks viimase aja baasuurimusi, mis on olulisel kohal ka teiste uurijate hilisemates uurimustes. Uurimuses tuuakse välja, et turismisektoris on võimalik kasutusele võtta 40 erinevat tüüpi makse, mis jagunevad omakorda sektoriteks nagu sisenemismaksud, lennureisid, teemaksud, restoranid, majutus kui ka näiteks hasartmängud. 15 maksu 40-st on ettevõtetele suunatud, kuid nii ettevõtetele kui ka turistidele suunatud maksude puhul võib maksukoormus langeda mõlemale osapoolele.

Põhilise maksustamise põhjusena toovad Gooroochurn ja Sinclair (2005) välja turutõrgete (monopolivõim, avalikud hüved ja välismõjud) parandamise ja tulude teenimise. Mauritiuse näitel uuriti turismimaksu tõhusust, et leida, kuidas ja millise poliitikaga on riigil mõistlik turismimaksu rakendada. Uurimuses leiti, et turismisektori maksustamine on tõhusam kui mõne muu sektori (näiteks tööstuse) maksustamine. Lisaks võimaldab turismisektori maksustamine riigil saada suuremat tulu võrreldes teiste sektorite maksustamisega, kuid samas langetab SKP-d ja tõstab inflatsiooni. Kitsam poliitika, maksustades vaid turismimahukaid sektoreid (hotellid ja restoranid), võimaldab teenida turistidelt palju rohkem kui laiem poliitika, kus kõik turismiga seotud sektorid maksustakse. Sageli näevad valitsused turismindust kui kasvavat sektorit, rakendades turismimaksu ilma tõsist tähelepanu pööramata selle efektiivsusele ja mõistlikkusele, sest maksu on rakendatud rutakalt ja siis kui tugev vajadus tekkinud. Seetõttu võib küll tulude maht valitsustel kasvada, kuid SKP ja saabuvate turistide arv langeda. Läbiviidud uurimus on olnud paljudele hilisematele uurimustele tugevaks aluspõhjaks. Nagu ka uurimuse läbiviijad välja toovad, on vaja teha täiendavaid uurimusi, et välja selgitada optimaalne turismimaks, mis suudaks asendada praeguse laialdaste maksude kompleksi.

Aguilo *et al.* (2004) läbiviidud uurimus turismimaksu lühiajalise hinnaefekti kohta on oluline tähendus turisminduse valdkonnas. Oma uurimusega püüti tuvastada turu tundlikkust

hinnamuutustele reisidega seotud teenustes eeldusega, et peamine turistide reisiotsuseid mõjutav tegur on teave sihtkoha kohta. Turisminõudlust uurides saab prognoosida näitajaid tulevikus ning modelleerida piirkonnas olevat hetkest olukorda. Uurimus viidi läbi Baleaaridel, kus turism on ka üks põhilisi sissetulekuallikaid, Saksamaa, Suurbritannia, Prantsusmaa ja Hollandi turistide näitel.

Baleaari saarte põhjal tehti kindlaks, et erinevate riikide turistide nõudluselastsused olid märgatavalt erinevad, mis näitab erinevusi turismi nõudluses vastavalt päritoluriigile. Leiti ka, et 1 eurose turismimaksu puhul kahaneks turistide arvukus üle 100 000 turisti, mis moodustab 1,44% 2000. aasta Baleaare külastanud nelja uurimuses osalenud riigi turistidest. Kohalik valitsus ise oletas, et 1 eurone turismimaks toob kaasa 10% kohaliku eelarve kasvu, kuid nagu uurimusest selgus, langeks märgatavalt nõudlus. (Aguilo *et al.*, 2004) Tulemus leiab kinnitust arvamusele, et turismimaksu kehtestamisel võib oodata turistide arvukuses langust.

Sarnaselt Aguilo *et al.* (2004) oli Mills *et al.* (2019) uurimusel olulisel kohal nõudluse elastsuse uurimine turismimaksu korral. Mills *et al.* (2019) uuris 2003-2014. aasta vahemikus Florida osariigis toimunud turismimaksu määrade muutusi ja esinemissagedusi. Florida osariigis on maakondadel lubatud maksumäärasid vastavalt soovile muuta, et vajalikke investeeringuid teha. Põhilised maksumäära erinevused tulenevad kohalike pesapallitiimide treeningraajatiste rahastamisest. Uurimusega leiti, et maksumäärade väiksed muutused ei avalda suurt mõju turistidele nagu paljude teadlaste poolt oli kardetud. Kui Aguilo *et al.* (2004) uuris turismimaksu kehtestamise mõju täiesti nullist turistide arvukusele ja leidis, et turistide arvukuses toimub 1,4% langus, siis Mills *et al.* (2019) erilist langust osariigis endas ei täheldanud. Kui teatud maakonnas osariigi sees maksumäär tõuseb ja turistide arv väheneb, siis kaotatud tulu saab kätte enamasti naabermaakond ning osariigi enda tulud ei vähene. Üldplaanis siiski leidis ka Mills *et al.* (2019) uurimus, et kõrgemad maksud vähendavad nõudlust ja vastupidi. Uurimus andis aimu sellest, et finantseerimisküsimuses on osariigil oluline kaaluda maakondade toetamist vaatamata sellele, et maakondadesisesed maksumääramuudatused erilist kahju neile ei too, kuid maakondades endites võivad kõrgemate määrade puhul olla vähesemad turistid ja vastupidi.

Fontana ja Lagutini (2018) uurimus keskendus Itaalia turismimaksu analüüsimisele, eesmärgiga parandada Venemaa maksusüsteemi. Itaalia on üks põhilisi turismisihtkohti Euroopas ning omab kogemust turismimaksunduse valdkonnas, mida saab näitena kasutada Venemaa maksusüsteemi edendamiseks. Uurimuses leiti sarnaselt varasemate uurimustega (Aguilo *et al.*, 2004; Mills *et al.*, 2019, Gooroochurn ja Sinclair, 2005), et turismimaksu

kehtestamine võib mõjutada turistide arvukust, kuna turistid eelistavad sihtkohta, kus nad ööbimise ja olemise eest maksu maksma ei pea.

Samas leiti, et turismimaks aitab leevendada keskkonnale põhjustatud kahju, mis tekib suurte turismivooludega. Gago *et al.* (2008) oli varasemalt leidnud, et maksu ja keskkondliku kahju vahel on negatiivne seos, kuna turismimaks ise keskkonnakahjusid ei põhjusta. Venemaa ööbimisasutused on kritiseerinud turismimaksu kasutuselevõttu, kuna leitakse, et turisminduse valdkonnas juba kantakse kulusid teiste maksude näol. Rahalised kasud turismimaksu kehtestamisest on riigile samas olulisemad kui turistidega kaasneva kulu kompenseerimine. (Fontana & Lagutin, 2018) Nagu ka näiteks Mills *et al.* (2019) välja tõi, kardetakse turistide suuremat voolu piirkondadesse, kus maksu ei kehtestata.

Cetin *et al.* (2017) uurimus põhines turismimaksu hindamisel, et katta turismiga seotud kulud ning kui palju on turistid valmis turismimaksu maksma. Pidevalt kasvavad turismivood Istanbulis on suurendanud survet linna avalikele hüvedele nagu transport, turvalisus või tervishoid. Uurimusest leiti, et turistid on valmis rohkem turismimaksu maksuma, kui nad teavad, et nende kogemus antud piirkonnas paraneb, kuid samas ei ole turistid valmis võtma vastutust sihtkoha jätkusuutlikkuse küsimustes. Teistes uurimustes nagu Fontana ja Lagutin (2018), Aguilo *et al.* (2004) ja Mills *et al.* (2019) on pigem leitud, et turistid eelistavad piirkondi, kus turismimaks on madal või kus seda üldse pole, aga antud uurimus leiab, et teatud eeldustel ollakse valmis ka rohkem valmis teenuste eest maksma.

Cetin *et al.* (2017) uurimuse põhjal, mis tehti Istanbuli näitel, selgitati välja, et turismimaksu tulud tuleb suunata turisminduse parandamisele, mis aitab pikemas perspektiivis ka rohkem turiste ligi meelitada. Turismimaksumäära suurus ja turistide valmisolek maksta sõltub palju piirkonnast. Huvitava tulemusena toodi välja, et turistide sihtkohavalikut ei mõjuta negatiivselt isegi kolmandiku võrra suuremad kulutused. See on vastuolus mitme eelpool mainitud uurimusega, kus kõrgemad väljaminekud vähendavad sissetulevaid turiste. Uurimuses selgus, et mõned osalejad on turismimaksu valmis maksma lausa 21 eurot, kuid keskmine jäi 5 euro juurde. Lisaks arvasid osalejad ka, et maksumäär peaks olema erinev vastavalt hotelli tärnide arvule. Töö autori arvates andis uurimus huvitava tulemuse seoses turistide maksevalmidusega, seega oleks mõistlik ka teistes piirkondades ja riikides selline uurimus läbi viia.

Turismi maksustamise puhul on kaalutud, kas maksu võtta läbi otseste maksude nagu turismimaks hotellidele kehtestanuna või läbi kaudsete maksude, milleks on näiteks käibemaks ja müügitaks. Gago *et al.* (2008) uuris Hispaania näitel turismimaksu kehtestamist läbi otsese ja kaudse maksu ning püüdis leida selgust, kumb variant parem

oleks. Nii otsese kui kaudse maksu korral saab kohalik omavalitsus kasutada maksu tulude kogumiseks ja kulude katmiseks. Põhiline maksustamine toimub läbi otsese maksu hotellimaksuna, kuid omavalitsused saavad ka käibemaksu määrasid turismitoodetele ja teenustele tõsta.

Uurimuse tulemusena leiti, et nii hotelli- kui ka käibemaksu mõõdukal suurenemisel 7%-lt 12%-le on sarnane efekt, kuid käibemaksu määra muutmine oleks keerukam. Käibemaksumäära tõstmine 16% peale oleks juba majanduslikult ebaefektiivne ning ka keerukam rakendada. Samas on käibemaks soovituslikum, kuna see ei nõua täiendavaid tulude laekumise meetodeid, mistõttu on lihtsustatud ja vähendatud ka halduskulud valitsusasutustele ja turismiagentidele. (Gago *et al.* 2008) Omavalitsustel on siiski mõistlikum eelistada vajadusel hotellimaksu määrade muutmist käibemaksu omale, kuna nagu ka antud uurimuses välja toodi, on läbi ajaloo erinevad majanduslikud ja keskkondlikud põhjused kujunenud, miks turisminduses eelistada otsest maksustamist kaudsele.

Song *et al.* (2018) uurimus turismimaksu mõjust turistide eelarvejaotusele välisreisidel annab selgema üldpildi turisminõudlusest mikrotasemel, kuna antud suunas palju uurimusi tehtud pole. Tavaliselt analüüsitakse turismimaksu osana reisikulutustest, kuid antud uurimus keskendus sellele, kuidas turismimaks individuaalsete turistide käitumist mõjutab. Tulemuste saavutamiseks kasutati CODA meetodit ja SUR tehnikat Suurbritanniast väljamaale siirduvate turistide näitel. CODA meetodi puhul on muutujad rangelt positiivsed ning nende summa on konstantne.

Uurimuses keskenduti põhiliselt sellele, milline on APD maksu (*Air Passanger Duty* – Suurbritannia lennujaamades võetav aktsiis üle 5,7 tonnise stardimassi või vähemalt 20 reisijakoha korral) mõju turistide käitumisele, kes on otsustanud reisida. Kuna rakendatava aktsiisiga tekivad turistidele lisakulud, siis huvitas uurijaid, kas lisakuludega seoses vähendatakse tarbimist ja kulutusi reisi edasises perspektiivis. Leiti, et kuna APD suurendab turistide transpordikulud, jääb sihtkohtades turistidel vähem eelarvest alles majutusele ja toidule. APD-ga kaasnev lisakulu on tuntavalt negatiivse mõjuga turistide eelarvele seoses sihtkohas tehtavate kulutustega. Ka sihtkoha kaugus ja turistide teadlikkus rakendatavast maksust mõjutavad turistide eelarve ümberjaotust: suurem on mõju lühimaa reisijatel ja neil, kes on maksust vähem teadlikud. (Song *et al.*, 2018) Vaatamata sellele, et enamus uurimusi toimub makrotasemel ning antud suunas oli uurimus uudne, ei saa autori arvates üldistavaid järeldusi teha, kuna teistes riikides sellisel kujul aktsiisi ei võeta.

Ali *et al.* (2018) uurimuse põhieesmärk oli analüüsida tajutavat mõju turistidele turismimaksu kehtestamise korral Pahangis, Malaisias. Uurimuse läbiviimiseks kasutati

kolme sõltumatut muutujat: inimeste teadlikkust, teadmisi ja valmisolekut turismimaksu rakendamisele. Malaisias võeti turismimaks vastu 2017. aastal eesmärgiga leida lisatuluallikaid kulude katteks. Turismimaksu kogutakse Pahangis, mis on piirkond Malaisias, ainult välisturistidelt ja seda hotellides, mitte muudes asutustes.

Uurimuses leiti, et tajutav mõju Pahangi külastavatele välisturistidele turismimaksu kehtestamisel on positiivne ehk turistide teadlikkus, teadmised ja valmisolek kasvasid. Lisaks saadi kinnitust, et kasutatud sõltumatud muutujad on olulise tähendusega ning tuleks enne turismimaksu rakendamist uurida mõju piirkonna turistidele nende näitajate alusel. (Ali *et al.*, 2018) Autori arvates võiks uurimuse läbiviijad uurida ka, et millise maksumäära korral oleks turistide rahulolu ja maksust saadavate tulude tasakaal parim.

Erinevalt paljudest teistest uurimustest uurisid Ponjan ja Thirawat (2016) turismimaksu langetamise mõju, mida teostati Tai näitel. Antud poliitikat kasutati Tais 2011. aastal, et leevendada üleujutuste negatiivset mõju tööstusele ja turismile. Tai on atraktiivne turismipiirkond, tuues 2011. aastal tulu turistidelt üle 20 miljardi euro vaatamata sihtkohta räsitud üleujutustele.

Ponjan ja Thirawat (2016) leidsid, et turismimaksu kärpimise poliitika poole protsendi võrra on lühiajaliselt efektiivne, kuid pikaajalist perspektiivi arvestades tuleks mõelda muu poliitika peale. Pikka perspektiivi silmas pidades pole veel suudetud optimaalset maksupoliitikat leida, kuna looduskatastroofidele suunatud fiskaalpoliitika pole teadlaste tähelepanu köitnud. Turismimaksu alandamine stimuleerib vähesel määral riigi SKP ning parandab kaubandustingimusi. See on kooskõlas ka Gooroochurn ja Sinclair (2005) uurimusega, kus leiti, et tõusev turismimaks langetab SKP. Kuna üleujutuste ja muude looduskatastroofide korral turistide arvukus piirkonnas väheneb, on autori arvates mõistlik kasutada lühiajalist turismimaksu kärpimist sellistel juhtudel, et riigi SKP ja sissetulev turism kontrolli all hoida ning peale eriolukorda esialgse poliitikaga edasi minna.

Tabel 2

Turismimaksu varasemad uurimused

Allikas	Eesmärk	Andmed	Meetod	Tulemused
Song <i>et al.</i> 2018	Turismimaksu mõju turisminõudlusele mikrotasemel; turistide eelarvejaotus reise ajal	UK-st välja reisijad	CoDa meetod ja SUR tehnika	Transpordikulude suhteline suurenemine, majutusele ja toidule kulude vähenemine
Gago <i>et al.</i> 2008	Otsese ja kaudse turismimaksu kehtestamise võrdlus	Hispaania	CGE analüüs	Hotelli- ja käibemaksu mõõdukas kasvul sarnane koondmõju
Ali <i>et al.</i> 2018	Teadlikkuse, teadmiste ja valmisoleku tajutav mõju turismimaksu rakendamisel	Pahang	Kirjeldav-, usaldusväärse-, normaalsuse- ja korrelatsiooni-analüüs	Positiivne tajutav mõju turistide seas
Ponjan, Thirawat 2016	Turismimaksu alandamise mõju looduskatastroofi korral	Tai	CGE analüüs	Lühiajaliselt efektiivne, pikaajaliselt mitte
Gooroochurn, Sinclair 2005	Turismimaksu tüübid, eesmärgid, põhimõtted ja efektid	Mauritius	CGE mudel	Turismi maksustamine tõhusam kui muude sektorite maksustamine
Aguilo <i>et al.</i> 2004	Turu tundlikkus turismimaksu lühiajalistele hinnamuutustele reiselega seotud teenustes	Baleaarid	Difusiooni mudeli ja traditsioonilise majandusliku kasulikkuse teooria mudeli kombinatsioon	Turismimaksu kehtestamine toob kaasa turismi nõudluse languse
Mills <i>et al.</i> 2019	Turismimaksu-määrade muutuste maakondlik tase ja elastsus	Florida	Ruumiline autoregressiivne mudel	Turistid vähetundlikud maksumäärade väikestele muudatustele
Fontana, Lagutin 2018	Venemaa maksusüsteemi parandamine Itaalia näitel	Itaalia, Venemaa	Itaalia ja Venemaa maksusüsteemide erinevuste uurimine	Turismimaks võib vähendada asukoha turistide arvu ja suurendada teistes regioonidesse

Cetin <i>et al.</i> 2017	Turistide maksevalmidus, turismiga seotud kulude kate	Istanbul	Pool- struktureeritud põhjalikud intervjuud	minekut Turistile oluline sihtkoha parandamine, valmis kolmandik rohkem kulutama
-----------------------------	--	----------	--	---

Allikas: Autori koostatud

Alapeatükk 1.3 tõi esile palju erinevaid aspekte, mis turismimaksu puhul on olulised teada. Põhiliselt näitasid tehtud uurimused, et turismimaks on küll vägagi sobilik tuluallikas kohalikele omavalitsustele, kuid samas avaldab turismimaks negatiivset mõju maksu rakendavat piirkonda külastavatele turistidele, vähendab SKP ja tõstab inflatsiooni. Siiski on turistid maksumäära väikestele muutustele pigem vähetundlikud ning nende maksevõimelisust erilisel määral ei mõjuta. Varasemad uurimused aitavad ka töö autoril empiirilises osas selgusele jõuda, kui tulemuslik võiks maksu kasutuselevõtt Pärnu linnale olla.

2. Turismimaksu sobilikkus Pärnu linna tuluallikaks

2.1. Metoodika ning valimi kirjeldus

Bakalaureusetöö empiirilise osa jaoks oli vaja analüüsida Pärnu linna turismivoogusid ning välituristide majutusasutuses veedetud ööde arvu. Lisaks oli oluline analüüsida Pärnu linna eelarvetulusid ning milline võiks olla turismimaksu mõju just Pärnu kohalikule omavalitsusele. Põhilised andmed olid kättesaadavad Eesti Statistikaameti lehelt. Kuna Eestis pole turismimaksu veel kuskil kehtestatud, sest Kohalike maksude seadus selleks omavalitsustele õigust ei anna ning olemasolevaid maksuandmeid seetõttu kasutada ei saa, kasutab autor varasemates uurimustes välja toodud elastsuse näitajaid, et ligikaudu leida turismimaksu mõju majutusasutuste külastajate arvule ja Pärnu linna tuludele.

Antud töö analüüsi jaoks otsustas töö autor kasutada Peng *et al.* (2015) poolt välja toodud nõudluse hinnaelastsusi Euroopa keskmise (-1,291) ja puhkuse reisi kohta (-1,39). Töö autor otsustas tööreisi nõudluse hinnaelastsuse välja jätta, kuna üle kolmveerandi Pärnut külastatavatest turistidest on puhkuse reisi eesmärgiga ning tööreiside osakaal on väga väike (vt tabel 3). Järgnevas alapeatükis on välja toodud ka erinevate uurimuste käsitletud elastsuse teemadel. Aguilo *et al.* (2005) uuritud Baleaari saarte üks põhilisi puudujääke oli, et turismi hindade kättesaadavus oli limiteeritud, mistõttu ei pruugi elastsused väga täpsed olla. Mills *et al.* (2019) uuringus Florida kohta oli põhiliseks puudujäägiks asukoha enda erilisus võrreldes mõne muu kohaga ning uurimus ei käsitletud kohti, kus turismimaksu üldse pole. Ka Peng *et al.* (2015) välja toodud elastsuste põhjal ei saa ei Eesti ega Pärnu kohta teha üldistavaid

järeldusi, kuna Pärnu elastsus võib olla hoopis teistsugune võrreldes Euroopa keskmisega. Siiski olid antud elastsused töö autori arvates parimad kättesaadavad analüüsimeks Pärnu linna turismivoogude ja eelarvetulude võimalikku muutu. Antud elastsused aitasid ligikaudu analüüsida, millise ja kui tugeva mõjuga on turismimaks eri näitajatele erinevate maksumäärade korral.

Tabel 3

Pärnu linna külastavate turistide osakaal reisi eesmärgi põhjal 2018 – 2021

	Puhkusereis	Tööreis	Muu reis
2018	76,9%	5,9%	17,2%
2019	77,9%	5,8%	16,3%
2020	80,2%	5,1%	14,7%
2021	80,8%	5,8%	13,4%

Allikas: Statistikaamet autori arvutustega.

Pärnu omavalitsuse ja majutusasutuste hoiakute kindlakstegemiseks turismimaksu suhtes viidi kokku läbi 6 poolstruktureeritud intervjuud, millest 4 olid majutusettevõtete esindajatega ning 2 Pärnu linnavalitsuse esindajatega. Kairi Lusikuga (Pärnu Viiking Spa Hotel) ning endise Pärnu abilinnapea Rainer Aavikuga viidi intervjuud läbi 2020. aasta kevadel. Majutusettevõtete poole pealt toimusid intervjuud Sven-Erik Volbergi (Villa Ammende), Indrek Ilvese (Strand SPA ja Konverentsihotell) ja Kairi Jõekääruga (ESTONIA Resort Hotel & Spa) ning Pärnu abilinnapea Irina Talvistega Pärnu linna poole pealt 2022. aasta kevadel. Intervjueeritavad andsid töö autorile loa ka nimed avalikustada. Intervjuud viidi läbi kahe aastase erinevusega seoses töö autori isiklike põhjustega. Pärnu kohaliku omavalitsuse majutusasutusi valis töö autor juhuvalimi abil ametlike majutusettevõtete seast. Intervjuupalve saatis autor kokku ligi 30 majutusasutusele Pärnu kohalikus omavalitsuses, intervjuu nõusoleku sai töö autor 4-lt majutusasutuselt. See võib olla seletatav seoses keeruliste aegade turisminduses koroonajärgse ja sellega seonduvate piirangute tõttu.

Autoril oli keeruline teha üldistavaid järeldusi majutusettevõtete üldisele suhtumisele turismimaksu kehtestamise ning vastajate arvamust ei saa kõigile üle kanda, kuid järelduste tegemine oli siiski võimalik. Pärnu linna esindajaks valis autor abilinnapea Rainer Aaviku, kuna ta oli varasemaltki turismimaksu osas sõna võtnud ning lisaks kuulus turismi valdkond ka tema igapäevase töö alla. Irina Talviste valis töö autor intervjueeritavaks, kuna ta on praeguses valitsuses turismi valdkonnaga tegelev linna esindaja. Intervjuude kestvused olid ligikaudu 10 minutit ning toimusid telefoni või Zoomi teel. Erandiks oli intervjuu Kairi

Jõekääruga, kes eelistas küsimustele kirjalikult vastata. Omavahelist vestlust lindistati, milleks autoril ka luba oli. Vestluse transkriptsioonid on töö autoril samuti olemas.

Intervjuud oli poolstruktureeritud, kuna see võimaldas autoril vajadusel küsimuste järjekorda muuta, kuigi varem oli intervjuukava autoril endal valmis koostatud. Lisaks aitas poolstruktureeritud intervjuu töö autori arvates kõige efektiivsemalt välja selgitada nii kohalike majutusasutuste kui kohaliku omavalitsuse suhtumise ja hoiaku turismimaksu suhtes. Intervjuud nii majutusasutustele kui kohalikule omavalitsusele koostas töö autor ise eelnevalt uuritud teoreetilise materjali põhjal. Vastavalt vastajate vastustele tuli mõne intervjuueeritava puhul teatud küsimused üldse ära jätta või muuta nende struktuuri.

Intervjuude eesmärk oli leida, kuidas suhtuvad ühelt poolt omavalitsus ja teiselt poolt majutusasutused võimalikku turismimaksu kehtestamisse Pärnu linnas ning millised on nende hinnangud maksu võimalike mõjude kohta turismivoogudele ja linna poole pealt ka linna eelarvetuludele. Intervjuu küsimused olid suures osas majutusettevõttele ja linnavalitsusele erinevad, kuid siiski võimaldasid teha võrdlusi, milline erinevate osapoolte arvamus on. Intervjuu küsimused on välja toodud lisades 1 ja 2.

2.2. Turismimaksu mõju Pärnu linna turismivoogudele ja eelarvetuludele

Selleks, et leida turismimaksu mõju Pärnu linna eelarvetuludele ning külastatavate turistide arvule, on oluline teada elastsust. Töö autor lõi varasemates peatükkides välja, et Eestis turismimaksu varem kasutusel pole olnud, mistõttu on analüüsiks vajalikud varasemate uuringute elastsuse näitajad. Turismiteenustes on kahte liiki nõudluse elastsust: nõudluse hinnaelastsus ja nõudluse sissetuleku elastsus (Sheng, 2017). Töö autor kasutab antud töös nõudluse hinnaelastsust, mis aitab selgusele jõuda, kuidas nõudlus muutub juhul, kui hinnad muutuvad. Nõudluse hinnaelastsust kasutasid töö autori poolt käsitletud töodes Aguilo *et al.* (2004) Baleaari saarte ja Mills *et al.* (2019) Florida põhjal. Lisaks on põhjalikult turismimaksu nõudluse elastsust kajastatud ka Euroopa Komisjoni 2017. aasta maksude aruandes turismile (European Commission, 2017).

Baleaari saarte põhjal läbiviidud uurimuses kasutati elastsuse leidmiseks Zellneri (1962) regressiooni meetodit, et leida ligikaudsed koefitsiendid turismi nõudluse mudelile. Kuna mudel ise oli üsna keeruliselt määratletud, oli Aguilo *et al.* (2004) keeruline leitud tulemuste põhjal hinnangulist koefitsienti tõlgendada. Seetõttu arvatati nõudluse hinnaelastsused tulude, suhteliste hindade ja vahetuskursside 1%-lise kasvu korral. Täpset arvutuskäiku Aguilo *et al.* (2004) elastsuste leidmise kohta välja ei toonud. Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia ja Hollandi turistide peal läbi viidud arvutused näitasid, et 2000. aasta Baleaari saari külastanud turistide keskmine nõudluse hinnaelastsus oli -1,03 ehk 1%-

line turismimaksu kasv tooks kaasa 1,03%-lise turistide arvukuse vähenemise. Riikide kohta eraldi oli Saksamaa nõudluse hinnaelastsus -0,84, Prantsusmaa -4,18, Suurbritannia -0,98 ning Hollandi -0,51. Prantsusmaa väga erinevat hinnaelastsust põhjendati sellega, et võrreldes Saksamaa, Hollandi ja Suurbritannia turistidega on prantslastel rohkem erinevaid rannapuhkuse võimalusi, samas kui teised uuringus olnud riikide turistid peavad reisima kaugemale, et külastada soojemaid kohti, mistõttu reisiotsused ei põhine eriti hinnal.

Mills *et al.* (2019) uuringus Florida kohta kasutati samuti kirjeldavat statistikat ning leiti regressioonmudeli põhjal koefitsiendid. Andmed turismimaksu kogumisest ja jaotusest saadi Florida Tulude Osakonnalt 2003 – 2014. aasta vahemikus. Antud uuring keskendus kohalike maakondade eelarvetulude muutuste uuringule ning leiti, et 1% turismimaksumäära tõus tõstaks keskmiselt omavalitsuse sissetulekuid 0,89% võrra nii lühi- kui ka pikas perspektiivis. Lisaks leiti, et 1%-line turismimaksu kasv ühe maakonna jaoks suurendaks seda maakonda piirnevate maakondade lisatulusid 0,03-0,04% võrra, mis näitab väikest mõju turistide eelistustele minna sihtkohta, kus maksu ei pea maksma üldse või peab vähesemal määral.

Euroopa Komisjoni (2017) raportis maksude mõjust Euroopa turismi konkurentsivõimele on analüüsitud ning kirjeldatud mitme varasema uuringu tulemusi ning elastsuse näitajaid. Peng *et al.* (2015) analüüsis erinevaid varasemaid elastsuse uuringuid ning leidis, et Euroopa keskmine hinnaelastsus turismi nõudlusele on -1,291, mis tähendab, et 1%-line hinna kasv tooks Euroopas keskmiselt kaasa 1,291%-lise languse turismi nõudlusele. Samas rõhutatakse, et nõudluse hinnaelastsus erineb palju turistide päritoluriigist ja nende sihtriigist ning ka vastavalt sellele, milline on reisi eesmärk (puhkuse-, töö- või muu eesmärgiga reis) (European Commission, 2017). Peng *et al.* (2015) ja Smeral (1994) on eraldi välja toonud ka ligikaudsed elastsused turismi nõudlusele vastavalt reisieesmärgile: tööreisi korral on keskmine ülemaailmne elastsus -0,35, puhkuse reisi korral -1,39. Leitud elastsused annavad aimu, et tööreisil olevad turistid nii hinnatundlikud pole kui puhkuse reisi olevad turistid. Seetõttu huvitavad ka töö autorit turismimaksu mõju turismivoogudele ja KOV-i eelarvele nii üldises pildis kui ka vastavalt reisi eesmärgile.

Kasutades Peng *et al.* (2015) leitud Euroopa keskmist nõudluse hinnaelastsust ning keskmist öö maksumust Pärnu majutusasutustes (vt tabel 4), saab arvutada, kui palju muutub ööbimiste arv erinevate turismimaksumäärade puhul. Töö autor otsustas kasutada andmeid 2018. aastast alates, kuna töö autorit huvitavad värskemad kättesaadavad andmed ning 3 – 4 aastane ajavahemik toob ka erinevate tegurite muutused selgelt esile. Tabel 4 on näha, et 2018 – 2021. aasta vahel püsis keskmine öö maksumus suhteliselt sama, kuid 2019-2020.

aasta vahemikus vähenes nii majutuskohtade, ööbimiste kui ka turistide arv märgatavalt. Selline suur langus on seletatav seoses ülemaailmse koroonapandeemiaga, mistõttu olid teatud majutusasutused sunnitud oma ettevõtte sulgema. Lisaks tegi antud perioodil väikese languse ka veedetud ööde arv. Tunduvalt vähenes 2020. aastaks välituristide arv, mis oli üle poole võrra väiksem võrreldes 2019. aastaga. Põhiline põhjus selles on töö autori arvates riigi lukus olemine seoses koroonaga ning välituristide riiki sisenemise piiramine. Huvitav on aga töö autori arvates see, et antud perioodil kodumaiste turistide arv siiski jätkas kasvutrendis. Võimalik, et koroonatõttu asendusid Eesti elanikkonna välisreisid sisereisidega. Tabeli andmed kirjeldavad Pärnu ametlike majutusasutusi, kodumajutusi ja apartmente arvesse võetud ei ole. Töö autor jättis kodumajutused ja apartmentid välja, kuna neid külastavate turistide kohta arvestust Statistikaametis polnud. Kodumajutusi ja apartmente arvesse võttes ulatuks kogu Pärnu majutusasutuste arv ligi poole tuhandeni (Booking, 2022).

Tabel 4

Pärnu linna turismiga seotud näitajad 2018 – 2021. aasta vahemikus

	Max ööbimis- kohtade arv (tk)	Öö maksu mus (€)	Ööbimised (tk)	Sise- turistid (tk)	Välis- turistid (tk)	Turistid kokku (tk)	Kesk- mine veedetud ööde arv
2018	90	35	763 477	162 878	194 844	357 722	2,13
2019	91	34	814 859	177 988	209 079	387 067	2,11
2020	80	36	498 710	184 314	76 738	261 052	1,91
2021	76	35	468 340	195 313	53 180	248 493	1,88

Allikas: Statistikaamet, autori kohandatud.

Nõudluse hinnaelastsuse arvutamise valem on $e = (\text{Nõudluse mahu muutus } \%) / (\text{hinna muutus } \%)$. Nõudluse mahu muutumise leidmiseks saab valemi teisendada ümber $(\text{Nõudluse mahu muutus } \%) = e * (\text{hinna muutus } \%)$, kuna antud juhul on vaja leida potentsiaalsed ööbimiste ning sellega seonduvate turistide arvud turismimaksu korral. Juhul, kui Pärnu linn otsustaks kehtestada turismimaksumääraks 1 euro ööpäevase majutusasutuses viibimise kohta, oleks turistidel 2018. aasta seisuga ööbimise eest kokku olnud vaja maksta $35 + 1 = 36$ eurot (seda eeldusel, et maksukoormus jääb täielikult turisti kanda). Ööbimise eest makstava hinna muutuseks tuleks $(1 / 35) * 100 = 2,86\%$ hinnatõusu. Seega olukorras, kui 2018. aastal oleks Pärnus olnud kasutusel turismimaks, oleks ööbimiste arv kahanenud $-1,291 * 2,86\% = -3,69\%$. Ööbimiste arv oleks kahanenud $763\,477 * (1 - 0,0369) = 735\,305$ ööbimiseni ehk 28 172 ööbimise võrra. Kasutades keskmist veedetud ööde arvu, saab ligikaudu teada, et keskmiselt võinuks Pärnu linna majutusasutusi külastada $735\,305 / 2,13 =$

345 213 turisti, mida oleks 12 509 turisti vähem. Analoogsed arvutused saab teha erinevate aastate lõikes vastavalt tabel 4 välja toodud andmetele ning ka erinevate maksumäärade kohta. Töö autor kasutab maksumääradena 1 eurost ja 0,5 eurost maksumäära, kuna need on tavaliselt enim levinud maksumäärad, mida mainiti nii varasemates uurimustes kui ka läbiviidud intervjuudes. Tulemused aastate lõikes ja erinevate maksumäärade korral on toodud tabelites 5 ja 6.

Tabel 5

Proгноositav Pärnu linna ööbimiste ja turistide arvukuse muut 2018 – 2021 aasta näitel 1 eurose turismimaksu korral

	Hinna muut	Nõudluse muut	Ööbimised kokku	Ööbimiste muut	Turistid kokku	Turistide muut
2018	2,86%	-3,69%	735 305	-28 172	345 213	-12 509
2019	2,94%	-3,80%	783 894	-30 965	371 514	-15 553
2020	2,78%	-3,59%	480 806	-17 405	251 730	-9 322
2021	2,86%	-3,69%	451 058	-17 282	239 924	-8 569

Allikas: Autori koostatud.

Tabel 6

Proгноositav Pärnu linna ööbimiste ja turistide arvukuse muut 2018 – 2021 aasta näitel 0,5 eurose turismimaksu korral

	Hinna muut	Nõudluse muut	Ööbimised kokku	Ööbimiste muut	Turistid kokku	Turistide muut
2018	1,43%	-1,85%	749 353	-14 124	351 809	-5 913
2019	1,47%	-1,90%	799 377	-15 482	378 852	-8 215
2020	1,39%	-1,79%	489 783	-8 927	256 431	-4 621
2021	1,43%	-1,85%	461 643	-6 697	245 555	-2 938

Allikas: Autori koostatud.

Nagu tabelitest 5 ja 6 selgub, väheneks nii 1 kui ka 0,5 eurose turismimaksu korral Pärnu linna külastavate turistide arv. Arvutustest järeldub kooskõlas teooriaga, et mida kõrgem on turismimaksuäär, seda väiksem on ka külastatavate turistide arv. Kuna Pärnu linna külastatakse enamasti just puhkuse eesmärgil (vt tabel 3), siis huvitas töö autorit ka see, milliseks kujuneb ööbimiste ja turistide arvukus, kui kasutada Peng *et al.* (2015) ja Smeral (1994) elastsust -1,39 puhketurismi kohta. Sarnast arvutuskäiku eelnevaga kasutades sai töö autor tulemused, mis kajastuvad tabelites 7 ja 8 nii 1 eurose kui ka 0,5 eurose maksumäära korral. Ka antud juhul tuleb kasutada kogu ööbimiste arvu, kuna tööreiside osakaal on väga väike ning muude reisi olemus ja seetõttu ka elastsus ei ole teada. Nii puhke-, töö- kui ka

muude reisi pikkused võivad erineda, mistõttu ei saa puhkusereiside osakaalu alusel leida puhkusereisidega seotud ööbimiste arvu.

Tabel 7

Prognoositav Pärnu linna ööbimiste ja turistide arvukuse muut 2018 – 2021 aasta ja puhketurismi näitel 1 eurose turismimaksu korral

	Hinna muut	Nõudluse muut	Ööbimised kokku	Ööbimiste muut	Turistid kokku	Turistide muut
2018	2,86%	-3,98%	733 091	-30 386	344 174	-13 548
2019	2,94%	-4,09%	781 531	-33 328	370 394	-16 673
2020	2,78%	-3,86%	479 460	-19 250	251 026	-10 026
2021	2,86%	-3,98%	449 700	19 240	239 202	-9 291

Allikas: Autori koostatud.

Tabel 8

Prognoositav Pärnu linna ööbimiste ja turistide arvukuse muut 2018 – 2021 aasta ja puhketurismi näitel 0,5 eurose turismimaksu korral

	Hinna muut	Nõudluse muut	Ööbimised kokku	Ööbimiste muut	Turistid kokku	Turistide muut
2018	1,43%	-1,99%	748 284	-15 193	351 307	-6 415
2019	1,47%	-2,04%	798 236	-16 623	378 311	-8 756
2020	1,39%	-1,93%	489 085	-9 625	256 065	-4 987
2021	1,43%	-1,99%	459 020	-9 320	244 160	-4 333

Allikas: Autori koostatud.

Kasutades Peng *et al.* (2015) ja Smeral (1994) elastsust puhketurismi kohta oleks turismimaksu rakendamise korral olnud suuremad ööbimiste ja turistide vähenemised kui Peng *et al.* (2015) Euroopa keskmist kasutades. Saadud arvutuste põhjal on edasi võimalik leida Pärnu linna potentsiaalsete turismimaksu tulude osakaal maksutuludest ning eelarve kogutuludest erinevate määrade läbi. Analüüs viidi läbi 2018 – 2020. aasta andmeid kasutades, kuna 2021. aasta Pärnu linna kohta eelarve andmed puudusid. Arvutusteks vajalikud andmed on näha tabelis 9. Arvutused viis töö autor läbi Euroopa keskmise elastsusega läbiviidud arvutuste näitajatega ehk kogu turismivoo kohta vaatamata reisi eesmärgile. Töö autori arvates ei oleks saadavad tulemused puhkusereiside elastsust kasutades väga erinevad, kuna arvutustes muutuks vaid prognoositav ööbimiste arv ning seeläbi ka maksutulu, mis aga olid minimaalselt erinevad võrreldes Euroopa keskmise elastsusega.

Tabel 9

Pärnu linna maksutulu ja eelarve kogutulud 2018 - 2020. aastal eurodes

	Kohalikud maksud	Maksutulu	Eelarve kogutulud
2018	2 034 000	38 254 600	73 948 300
2019	2 059 200	42 089 700	79 170 500
2020	2 055 200	42 836 000	82 239 800

Allikas: Statistikaamet, autori kohandatud.

Järgnevatest arvutustest selgub, et 1 eurose turismimaksu korral annaks turismimaks valitud aastate lõikes juurde ligikaudu 1 - 2% kogu maksutulust ning eelarvetulud suureneksid 0,5 – 1% võrra. 0,5 eurose turismimaksu korral oleks maksutulu ja eelarvetulu kasv väiksemad, vastavalt 0,5 – 1% ning 0,3 – 0,5%. Arvutuste tulemusi on näha tabelis 10 ja 11.

Tabel 10

Prognoositav Pärnu linna maksutulu ja eelarvetulud 2018 – 2020. aasta näitajate põhjal 1 eurose turismimaksu korral

	Prognoositav ööbimiste arv	Turismi- maksutulu	Maksutulu kokku	Maksutulu muut	Eelarve kogutulud	Eelarve - tulude muut
2018	735 305	735 305	38 989 905	1,89%	74 683 605	0,98%
2019	783 894	783 305	42 873 005	1,83%	79 953 805	0,98%
2020	480 806	480 806	43 316 806	1,11%	82 720 606	0,58%

Allikas: Autori koostatud.

Tabel 11

Prognoositav Pärnu linna maksutulu ja eelarvetulud 2018 – 2020. aasta näitajate põhjal 0,5 eurose turismimaksu korral

	Prognoositav ööbimiste arv	Maksutulu	Maksutulu kokku	Maksutulu muut	Eelarve kogutulud	Eelarve - tulude muut
2018	749 353	374 677	38 629 277	0,97%	74 322 977	0,50%
2019	799 377	399 689	42 489 389	0,94%	79 570 189	0,50%
2020	489 783	244 892	43 080 892	0,57%	82 484 692	0,30%

Allikas: Autori koostatud.

Kuna tabelis 9 on näha, et kohaliku tasandi maksud moodustavad kogu maksutulust väga väikese osa (suur osa maksutulust füüsilise isiku tulumaks), siis huvitas töö autorit, kui suure osa moodustaks turismimaks eri maksumäärade korral võrreldes teiste kohalike

maksudega. Kohalikest maksudest on Pärnus kasutusel reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ja parkimistasu. Lisaks tõi töö autor välja ka maamaksu, kuna vaatamata sellele, et kohalike maksude seaduse mõttes maamaks pole kohalik maks, on see olemuslikult kohalike omavalitsuste omatulu. Vastavate maksude tulud 2018 – 2020. aastal on toodud tabelis 12.

Tabel 12

Pärnu linna kohalike maksude tulud 2018 – 2020. aastal

	Maamaks	Reklaamimaks	Teede ja tänavate sulgemise maks	Parkimistasu	Potentsiaalne turismimaks (1€)
2018	1 609 300	126 800	28 200	269 700	735 305
2019	1 610 900	146 100	22 200	280 100	783 894
2020	1 614 000	125 000	10 600	305 700	480 806

Allikas: Statistikaameti põhjal autori koostatud.

Tabel 12 selgub, et juhul, kui Pärnu linn plaaniks turismimaksu 1 eurose maksumääraga kehtestada, oleks see märkimisväärne tuluallikas võrreldes teiste kohalike maksudega. Kõrgemat tulu Pärnule tooks sisse vaid maamaks, teised hetkel kasutusesolevad maksud on juba mitmeid kordi potentsiaalsest turismimaksutulust väiksemad. Lisaks saaks Pärnu ka 0,5 eurose turismimaksu kehtestamise korral rohkem tulu kui näiteks vaadeldud perioodidel teede ja tänavate sulgemise või reklaamimaksust.

Analüüsisist selgus, et turismimaksul on tulupotentsiaali Pärnu linnale. Samas käsitles töö autori poolt läbiviidud analüüs vaid turismimaksu tulupoolset osa ning selle mõju eelarvetuludele, kuna turismimaksu rakendamise kaasnemise kulud on hetkel raske hinnata. Selge on see, et iga maksu rakendamise kaasnemise ja erinevad administratiivsed kulud. Turismimaksu kasutuselevõttuga kaasnev turistide arvukuse vähenemine leidis samuti analüüsis kinnitust, nagu olid ka varasemad uurimused leidnud. Kuigi analüüsid viidi läbi 0,5 ja 1 eurose turismimaksu määraga, ei usu töö autor, et 0,5 eurosel määral oleks Pärnu kontekstis mõtet, vaid maksu kehtestamisel tuleks pigem kaaluda 1 eurost maksumäära. Samas tagab kõrgem maksumäär ka vähesemate turistide arvu majutusettevõtetele, kuid teisest küljest rohkem maksutulu linnale, mida saaks edasi vajalikku investeerida.

2.3. Pärnu kohaliku omavalitsuse ja majutusettevõtete suhtumine turismimaksu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli leida turismimaksu potentsiaal Pärnu linna tuluallikana. Autori poolt läbiviidud intervjuud nelja majutusettevõtte esinadaja ning Pärnu

linna endise abilinnapea Rainer Aaviku ja praeguse Irina Talvistega andsid töö autorile üldpildi, milline on Pärnu linnas eri osapoolte suhtumine turismimaksu rakendamisse. Järgnevalt on töö autori poolt välja toodud intervjuudest selgunud seisukohad ning arusaamad turismimaksu rakendamise mõistlikkuse kohta.

Majutusasutustega läbiviidud intervjuudest selgus, et ükski intervjuueeritud ettevõtte ei ole turismimaksu potentsiaalse rakendamise mõttest positiivselt meelestatud. Ettevõtetele on segane, kuidas üldse turismimaksu rakendada plaanitakse, kui selline võimalus tuleb ning kuhu linnavalitsus saadava tulu investeerib. Lisaks pole ka turismimaksu üldisest mõttest aru saadud. Viiking Spa esindaja Lusik mainis, et teemat on küll erinevatel aegadel räägitud ja arutatud, kuid see suhtumist maksu kehtestamisse muutnud pole. Samuti ei saa turismimaksu mõttest aru ka Strand Spa & Conference Hotel esindaja Ilves.

„Eks see turismimaks siin on ju vahepeal päevakorras olnud...ja noh pärast ongi see küsimus, et mis selle kogutud maksuga siis tehakse ja siis samas tekib küsimus, et kes seda maksu peaks siis maksma, et miks ühed ettevõtted peavad maksma ja teised ei pea, et kas maksavad ainult mõned kindlad ettevõtted. Et noh minu arust lihtsam ja õiglasem on hoida turg vaba“. (Ilves 2022)

Üks põhilisi põhjuseid, miks ollakse praegu nii tugevalt turismimaksu vastu, on viimastel aastatel tugevalt turismindust mäjutanud koroon. ESTONIA Resort Hotel & Spa esindaja Jõekäär tõi välja, et koroonakriis nõudis turismiettevõtjatelt ühelt poolt väga suurt kulude kärpimist ja teisalt elus püsimiseks korralikku hindade alandamist, et meeletus konkurentsivõime vähenenud turistide jaoks atraktiivne püsida. Koroonakriisist taastumine võtab veel ettevõtetal pikalt aega ning turismimaks ei teeks seda kuidagi lihtsamaks. Lisaks praegused keerulised ajad nii Ukrainas või energiasektoris on teinud majutusettevõtteid murelikuks oma tuleviku pärast.

„Ma ise olen üldse natuke murelik nii Eesti kui ka Pärnu turismisektori arengu pärast ja ja sellele nagu maksu peale panemine isegi siis kui see on väike või siis kui see on väidetavalt külalise kanda on see halb siuke suund või näitab siukest halba suhtumist minu arvates“. (Volberg 2022)

Pärnu endine abilinnapea Rainer Aavik sõnas 2020. aastal läbi viidud intervjuus, et turismimaksu rakendamine kindlasti olnud Pärnu linna huvi, kuid selle peale praeguses kriisiolukorras ei mõelda. Hea majandusliku olukorra ajal kasutaks Pärnu linn turismimaksu turismiga seonduvate kulutuste finantseerimiseks. Lisaks tõi Aavik välja, et praegu niikuinii pole Eestis sellist võimalust loodud, et saaks turismimaksu rakendada ja praegu tuleb pigem

hüpoteetiliselt rääkida. Aaviku arvates on maksu kehtestamisele ka omajagu piiravaid kriteeriume, et kuidas seda oleks aus ja õiglane kasutusele võtta.

Aaviku sõnul üks põhilisi asju, millega Pärnu linn peaks arvestama, ongi et turismimaksust tulenev raha läheks kindlasti turismiga seonduvasse ning erinevate ettevõtetega on selles osas oluline ka eelnevalt läbi rääkida. See on kooskõlas ka teoorias erinevate autorite poolt väljatooduga, et enamus maksutulust peaks just turismivaldkonda tagasi minema.

„Et ettevõtete mure ongi olnud ju sellega seoses ka, et linn ei paneks seda raha kindlasti oma igapäevaste kulutuste katteks. Pärnu linnal pole kindlasti sellist plaani olnud ka, et seal on sellest ideest räägitud ikka selles võtmes, et läheks kindlasti nii öelda turismi edendamiseks ja turismiga seotud kulutuste katmiseks ning otsused peaks tegema koostöös ettevõtjatega, et jah selline täiendav panus nii öelda igalt turistilt selle jaoks, et kõik see, mida... mille pärast Pärnusse tullakse täna ka on, et need oleksid veel paremas korras, et kui mõelda selle peale palju linn juba niikuinii sellesse valdkonda panustab on iga abi teretunud“. (Aavik 2020)

Pärnu praegune abilinnapea Irina Talviste sõnas samuti, et praeguses olukorras ei oleks kindlasti linnal plaani sellist maksu vastu võtta ning huvi turismimaksu kehtestamise vastu on pigem üles näidanud eelmine koalitsioon selles aspektis, et maks annaks täiendava sissetuleku võimaluse linnakassasse ja kuna Pärnu on kuurortlinn, siis võtaks ta eeskujul paljudest teistest Euroopa kuurortlinnadest. Lisaks toonitas Talviste, et isegi kui Pärnu linn tahaks sellist maksu vastu võtta, siis praeguses seadusloomes poleks see võimalik, sest omavalitsustel pole õigust ise täiendavaid makse juurde tekitada, vaid see peaks kõima läbi riigi.

Küsimusele, mil määral võiks turismimaks mõjutada majutusettevõtteid külastavate turistide arvu, jäid ettevõtted ühisele arvamusel, et teatud määral kindlasti turistide arvukus väheneks. Majutusettevõtte esindaja Lusik tõi välja, et praegu maailmas toimuvat arvestades ei oleks õige aeg sellele üldse mõelda, kuna niigi on seoses koroonakriisiga olnud tunda turistide arvukuse vähenemist. Lisaks sõnas Ammende Villa esindaja Volberg, et turistide arvukuse muut võib oleneda sellest, millisel kujul turismimaks kasutusele tuleks. Ta usub siiski, et kohe ei pruugi turistide arvukuse vähenemine tajutav olla, kuid kui signaal läheb välja, et Pärnus on kasutusel turismimaks, siis pikemas perspektiivis sellel kindlasti mingi mõju oleks.

Ka endine abilinnapea Rainer Aavik on arvamusel, et turismimaksu kehtestamine teatud määral siiski külastavate turistide arvu mõjutaks. Palju sõltub Aaviku sõnul turistide

arvukuse muut ka maksumäära suurusest, mida ka eelnevad autori arvutused ja teoreetiline osa näitavad. Lisaks sõnas Aavik, et Pärnu linna küllastavate turistide arvukus turismimaksu korral sõltuks palju ka sellest, kas maks on ainult Pärnus kasutusel või tulevad ka teised Eesti suured linnad maksu kehtestamisega kaasa. Aaviku teada on kõik Eesti suuremad turismisihtkohad ka sel teemal suuremal või väiksemal määral sõna võtnud.

Abilinnapea Irina Talviste ütleb aga maksust põhjustatud turistide vähenemisele kindla ei. Ta põhjendab seda näitega, et ta on palju maailmas ringi reisinud ning ta ei ole kunagi valinud oma sihtkohta selle põhjal, kas antud kohas kehtib turismimaks või mitte. Lisaks on enamasti sihtkohta valides ja hotelli broneeringut tehes alati välja toodud kas infona, et hotell lisab öö hinnale turismimaksu või on see juba öö hinna sisse arvestatud. Talviste on arvamusel, et 1-2 eurone turismimaks ei ole nii kõrge, et turistid seetõttu oma reisisihtkohti muutma hakkaksid.

Endise abilinnapea Aaviku arvates tuleks turismimaks Pärnus kasutusele võtta, juhul kui selline võimalus avaneb, läbi majutusasutuses maksu kehtestamise, kus maks on osana ööbimise hinnast turistidele välja toodud. See oleks ka turistidele lihtsam, kui eraldi arvelduse pidamine. Eraldi tõi Aavik välja ka näite edukast turismimaksu kehtestamisest Jurmalas, kus linna sissesõidul küsitakse turismimaksu. Samas on Jurmala üsna unikaalne koht ja seal seda lihtne korraldada, kuna sinna viib sisuliselt üks sild Riia poolt ning seetõttu on seal ka väga lihtne antud maksu koguda. Samal arvamusel Aavikuga on ka abilinnapea Talviste, et juhul kui peaks Pärnul kunagi selline võimalus avanema või soov tekkima, siis oleks maksu mõistlik rakendada läbi majutusettevõtete, kus turismimaks lisanduks hotellis viibimise eest makstava öö hinnale. Muul viisil rakendamine oleks juba Talviste sõnul keerukam.

Aaviku arvates oleks Pärnu linnas kõige mõistlikum turismimaksu kasutuselevõtt 1 eurose maksumäärana. Selline maksumäär ei koormaks turiste väga palju, kuid samas aitaks ka linnal midagi saadavate tuludega ära teha. Talviste ei soovinud selle üle diskuteerida, kui kõrge võiks olla maksumäär, sest sellist võimalust maksu vastu võtta pole ning linnal ei oleks maksu hetkel ka võimaluse korral plaanis rakendada. Siiski ta lisas, et kui riik teeb õigussüsteemis muudatuse maksu osas, saab juba konkreetselt arvutada, mis see optimaalne summa olla võiks ja kuidas see summa võiks ka jaguneda.

Aaviku sõnul oli Pärnusse prognoositud 2020. aasta seisuga 800 000 – 1 000 000 eurot turismimaksutulu aastas. Kui majutusettevõtetele oli jäänud segaseks, kuhu plaanitakse turismimaksutulu suunata, siis Aavik tõi juba täpsemalt välja, et maks aitaks katta osaliselt lennujaama opereerimiskulusid, luua täiendavaid võimalusi lennu- või muude ühenduste parandamisel ja panustada siis otseselt linnaruumi sellistesse kohtadesse ja asjadesse, mida

turistid põhiliselt tarbivad. Intervjuust abilinnapea Talvistega selgus, et Pärnu juba on oma lennuühenduse parandamisse investeerinud, toetades kahte lennuliini, mis hakkavad Pärnusse otse tulema seoses selleaastase lennujaama avamisega. See aitab turistidel tunduvalt aega kokku hoida ning Stockholmist tülles ei pea sõitma esmalt laevaga Tallinna ja sealt edasi veel transpordiga Pärnu. Vastates aga kuhu turismimaksust tuleneva maksutulu Pärnu suunaks, jäi Talviste arvamusele, et see ei oleks kohalike poliitikute otsustada, vaid pigem suurema ringi.

Küsimusele, mil määral peaks majutusettevõtte oma tegevuses ümber orienteeruma, jäi Viiking SPA & Hotel esindaja Lusik arvamusele, et turismimaksu kehtestamise korral tuleks hinda tõsta vastavalt nii palju kui suure maksumääraga turismimaks kasutusele tuleks. Ilves sõnas, et küsimus on väga hüpoteetiline ning keeruline on sellele hetkel vastata. Volbergi arvates tuleks läbi viia erinevaid väljaõppeid, tarkvaralisi ja reglementaarseid uuendusi juhul kui turismimaksu rakendatakse läbi hotellis ööbimise. Jõekäär on tugevalt mures seoses turismimaksuga ning usub, et vastavalt hinnatõusule tuleks ka ettevõttel kulusid kärpida ning seda arvatavasti läbi personali kärpimise.

„Väga suure osas teenindussektori kuludest moodustab personalikulu ning sel juhul peaksime personali vähendama, mis teisalt võib jätta tugeva jälje pakutava teenuse kvaliteedile ja lõppkokkuvõttes kliendi rahulolule“. (Jõekäär 2022)

Turistide üldisest maksevalmidusest rääkides tõi majutusettevõtte esindaja Lusik välja, et tavaolukorras kindlasti on turistide maksejõulisus pigem hea, aga on ka erandeid. Paljudele turistidele on tekkinud arusaam, et eriti just SPA-d Eestis on väga kallid, kuid seoses kriisiga võib olukord muutuda. Lisaks sõnas Lusik, et kui praegust kriisiolukorda arvestada, siis hinnad kindlasti jõukohased poleks sellisena nagu nad varem olid ehk on vaja teha hinnalandusi.

„Aga kui me oleksime tavaolukorras, siis nagu hinnad jõukohased osadele, aga ka kindlasti mitte kõigile. Nagu see lemmikvõrdlus, et Eesti spad on kallimad kui soojamaa reis. Võibolla varsti enam nii ei ole“. (Lusik 2020)

Ka teised ettevõtted tõi välja, et klientide maksevõimekus on üldiselt hea, kuid juba mitu aastat kestnud koronaolukord on teinud keeruliseks selle hindamise. Jõekäär tõi lisaks välja, et külastavuse kestvus on lühenenud ja populaarsed on vaid reede-laupäev või suvekuud ning ülejäänud aegadel peab ettevõtte turiste madalate hindadega meelitama.

Rääkides ettevõtete toetamisest ja nendega suhtlemisest, on põhilisi põhjuseid, miks veel turismimaksu tõsiselt lauale tõstetud pole lisaks selle rakendamise võimatusse omavalitsustel ka administreerimise küsimus. Esmalt oleks vaja selgusele jõuda, kuidas käib raha kogumine, üle kandmine ja arvestamine, mille jaoks arvatavasti peaks riik looma teatud

tsentraalse süsteemi. Endise abilinnapea Aaviku arvates oleks õige, kui maks kogutakse sellisel moel, et turistide arvu registreerimise käigus fikseeritakse ka need arvud, et palju neid külalisi on ja ettevõtte saab selle koos oma maksudeklaratsiooniga Maksu- ja Tolliametile üle kanda. Ettevõtetele oleks see siis nähtamatu asi, millega ei tule pidevalt tegeleda. Siis, kui kõik olulised küsimused lahendatud, saab edasi juba vajadusel toetamisele mõelda. Üldiselt aga tegeletakse pidevalt ettevõtjatega suhtlemisega antud teemadel.

„Noh täna tegelikult ju seadus ei võimalda siis turismimaksu kehtestada, et see on pigem selline mõttemäng, et me oleme ettevõtjate käest loomulikult küsinud ja suhelnud ja uurinud, mis see suhtumine on“. (Aavik 2020)

Viiking SPA Hotel oleks linnavalitsuse toetuse üle turismimaksu korral õnnelik. Samas vastulausena Pärnu linna esindajale öeldi, et kommunikatsioon on siiaaani pigem nõrk olnud osapoolte vahel ning valitseb teadmatus, kes maksu üldse maksab ja kuhu tulu läheb. Lisaks tõi Lusik näite, et Viiking SPA Hotel teeb hetkel sihtturgude kampaaniat, kus on ettevõttel väga suur omarahaline osalus ning linn panustab minimaalselt. Seetõttu on neil küsimus, miks nad peaksid suuri summasid sihtturu reklaamimiseks maksta, kui lisaks tuleb ka turismimaksu maksta. Samuti pooldab Jõekäär, et linn võiks maksu korral ettevõteteid toetada, kuna Pärnus on turismisektori osakaal märkimisväärne võrreldes teiste sektoritega. Oluline oleks ka kogu turismimaksust saadav tulu turismiga seonduvasse suunata. Ka Volberg arvas, et saadav tulu peaks minema turismindusse nagu näiteks reklaam, lennuliinide dotatsioonid, ranna korrastamine või promenaadi pikendused. Imelik oleks, kui saadud tulu eest hakkaks linn tänavate auke lappima. Eriarvamusel on aga Ilves, kes arwab, et linna toetus poleks vajalik ning iga ettevõtte võiks saada iseseisvalt oma tegevuses hakkama.

„...et ettevõtluskeskkonnas võiksid ettevõtted ise hakkama saada ja ja pigem võikski olla selline stabiilne keskkond, et selliseid igasuguseid mingeid makse kehtestada nagu ma ei tea milleks, et mis see annab või mis selle mõte on. Et et ei poolda sellist ideoloogiat. Võiks olla selline lihtne ja arusaadav maksukeskkond, mis on stabiilne ja ettevõtetele lastakse tegutseda. Elujõulised ettevõtted peaksid omadega ilusti toime tulema. Mingi omavalitsuse toetus pole ka ettevõtetele vajalik Eesti maastikul. Kui äriplaan on kehva, siis on kehva äriplaan“. (Ilves 2022)

Küsimusele, kui suure tähtsusega võiks turismimaks olla Pärnu linna eelarvetuludele, vastas endine abilinnapea Aavik, et tegelikult täiendav tulu väga ei olekski. Intervjuu läbi viimise hetkel oli Pärnu linna eelarve Aaviku sõnul ligi 100 miljonit eurot, millest panustatakse näiteks poolteist miljonit eurot aastas rannaparkide ja kesklinnaparkide hoolduseks. Viimase paari aasta jooksul on investeeritud ka turistidega seotud infrastruktuuri

23 miljonit eurot. Seetõttu kulu poolt vaadates polekski turismimaks eriline tuluallikas, kuid oleks siiski täiendav tulu, millega teha just ettevõtete vaatest ära asju, et luua täiendavat linnaruumi, millega turistide juurde tuua või neid koha peal hoida. Ka Talviste arvas, et mingil määral kindlasti turismimaks eelarvetulusid mõjutaks ning saadud tuluga saaks turistide heaolu parandada. Talviste tõi Palanga näite, kus ta käis igal suvel puhkamas ja ühel suvel avastas, et arve peale oli turismimaks tekkinud ja see tekitas temas hämmingut. Puhkaja ikka mõtleb, et miks jälle rohkem raha tahetakse, aga õhtul jalutama minnes ja mere äärde jõudes tabas teda täielik üllatus, et mere äärde oli piisavalt tekkinud tasuta korralikke ja viisakaid välitualette. Turistina ta mõistis, et kohalik omavalitsus võis olla rakendatud turismimaksu sinna suunanud, et parandada turistide kogemust.

Võimalikke tagajärgi, mida turismimaksu rakendamisega kaasneda võib, on majutusettevõtete poole pealt Lusiku sõnul keeruline hinnata. Pigem sõltuvad tagajärjed palju sellest, millisel viisil turismimaks linna poolt rakendatakse. Lusiku arvates on turismimaksu kehtestamisega ettevõttele kulu igaljuhul ning see tekitab kurbust. Jõekäär toob ka peamiste tagajärgedena välja hinnatõusu ühelt poolt ning kriitilise kulude üle vaatamise ja korrigeerimise teiselt poolt.

Pärnu linna poole pealt on Aaviku arvates maksu kehtestamise tagajärgedest rääkides oluline jätkusuutlikkuse küsimus. Tagajärgedest rääkides tõi Aavik välja, et kui seda probleemi rumalalt lahendada ja ebamõistlikul määral näiteks kehtestada või ka süsteemi keeruliselt üles ehitada, siis tõenäoliselt see asi hästi ei lõppeks, mis omakorda halvendaks ka linna ja ettevõtete omavahelisi suhteid. Samas kui on võimalus riigi poolt antud maksu kehtestada ning arutelu toimub sellel hetkel, kui majanduses läheb hästi ja on ka ettevõtetega kokku lepitud ning reeglid sätestatud, kuidas seda raha üldse kasutada tohib, saab antud teemast edasi rääkida.

Küsimusele, mida majutusettevõtted oma igapäevases töös selleks teeb, et võimalikult palju turistide enda juurde ööbima meelitada, tõi Lusik välja, et nende puhul toimib hästi suuline turundus ehk turist käib nende juures, jääb rahule ja räägib teistele edasi. Põhiline allikas, mida kasutatakse, on internet. Ka televisioon on kohalikul tasandil väga edukas olnud. Edukast turundusest annab märku ka Viiking SPA Hotel-i väga hea kriisieelne täituvusaste.

„Teeme iga päev tööd selle nimel, et turistid meid külastaks. Me oleme Eesti ühe parima täituvusastega spadest üldse siamaani“. (Lusik 2020)

Ilves toob samamoodi välja, et pidev turundus on ettevõtte pildis oleku perspektiivist oluline. Strand Spa & Conference Hotel reklaamis ennast erinevatel messidel ning osaletakse

erinevatel üritustel, et nii ennast, Pärnut kui Pärnumaad paremini turundada. Volbergi jaoks on oluline olla pidevalt pildis erinevates *online* kanalites nagu Facebook või Google. Lisaks tuleb materjali pidevalt muuta ning ajaga kaasas käia. Ammende Villa reklaamib ennast pidevalt ka linnas ning korraldab või osaleb erinevatel põnevatel üritustel. Jõekäär sõnas, et ESTONIA Resor Hotel & Spa paiskas nüüd kriisiolukorras, kuna välisküllastajate arv oli piiratud, rohkem nii digi- kui ka trükireklaami Eesti turule, mis toimis hästi. Lisaks toodi müüki uusi pakette nagu näiteks „Spaakontor Pärnus“, mis andis võimaluse stressirohke kodukontor asendada P-N mõnusa spaakontoriga ning loodi kõik mugavused konverentsikeskuses veebikoosolekute pidamiseks.

Pärnu linn teise poole pealt panustab samuti igapäevaselt selle nimel, et võimalikult palju inimesi Pärnut külastaks. Pärnu linn investeerib pidevalt lähtuvalt sellest, mida võiks kohalikel elanikel ja külalistel vaja minna. Pärnu puhul püütaksegi nii teha, et investering teenindaks nii kohalikku kui kaugemat tulijat. Nagu ka eelnevalt mainiti, on Pärnu viimasel paaril aastal 23 miljonit eurot infrastruktuuri ise panustanud. Ka ettevõtted on tublilt panustanud, parandades ja renoveerides oma hooneid, ehitades uusi hotelle ja tehes turunduskampaaniat. Turism on Pärnu jaoks oluline majandusvaldkond, mille arengusse pidevalt panustatakse.

„Just, et me tegelikult panustame sellesse valdkonda igaaastaselt üha rohkem, et Pärnu linna näiteks see turunduseelarve, mida linn ise oma eelarvest paneb ilma tööjõukuludeta on siin 250 000 euro kandis, koos tööjõukuludega on see summa ka märkimisväärselt suurem“. (Aavik 2020)

Läbiviidud intervjuud näitasid, et turismimaksu rakendamise küsimus ning selle lahendamine Pärnu linnas on olulise tähtsusega nii linna kui ettevõtete vaatepunktist. Antud intervjuudes oli osapoolte suhtumine turismimaksu kohati vastandlik, kuid hetkel ollakse ühisel meelel, et lähiajal turismimaksu Pärnusse ei tule. Pärnu linnas oleks turismimaksu kasutuselevõtt plaanis otsese maksuna, mida ka autori töö käsitles. Lisaks oleks Pärnu linna plaanitav maksutulu suunamine turismivaldkonda kooskõlas ka eelneva teooriaga. Edasi oli autoril võimalik juba teha turismimaksu kehtestamise kohta Pärnu linnas järeldused ning pakkuda välja omapoolsed soovitused.

2.4. Järeldused ja soovitused turismimaksu kehtestamiseks Pärnu linnas

Töö autori poolt läbiviidud teoreetilise osa analüüs, empiirilise osa arvutused ning intervjuud aitavad analüüsida turismimaksu sobilikkust kohaliku omavalitsuse tuluallikaks Pärnu linna näitel ning teha järeldused ja soovitused. Praegused järeldused nii Pärnu kui ka terve Eesti kohta on pigem hüpoteetilised, sest kohalikele omavalitsustele pole veel

turismimaksu kehtestamise õigust antud. Siiski on võimalik analüüsida, millised võiksid olla maksu tagajärjed ning millisel kujul maks Pärnu linnale mõeldav oleks, juhul kui ta seda on.

Teoreetilises osas toodi välja, et turismimaksu tulu peaks minema tagasi turismiga seotud kulude katteks, olgu selleks infrastruktuur, turundamine või muu seesugune. Intervjuudest selgus, et Pärnu linnal oleks plaanis turismimaksu rakendamise võimaluse korral suunata maksust saadav tulu turismivaldkonda ning mitte muude kulutuste katteks. Põhilise punktina toodigi välja transpordiühenduse parandamine välisturistide ja Pärnu vahel, et turistidel oleks lihtsam ja ajaliselt kokkuhoidlikum Pärnu linna jõuda. Lisaks võiks töö autori arvates panustada veelgi enam erinevate väliürituste toimumisse, mis potentsiaalseid turiste veelgi piirkonda juurde meelitaks.

Turismimaksu on võimalik väga palju erinevaid viise kehtestada, näiteks majutusasutuses ööbimise eest, linna sissesõidul või ka kaudselt läbi käibemaksu. Pärnu linna kontekstis töid abilinnapead välja, et turismimaks oleks suure tõenäosusega plaanis kasutusele võtta osana majutusasutuse hinnast. Ka töö autori arvates oleks see Pärnu linna kontekstis kõige mõistlikum variant, kuigi linna sissesõidu läbi saaks linn ehk veidi suurematki maksutulu. Samas oleks arvatavasti majutusasutuste läbi turismimaksu rakendamine lihtsam ja vähem kulukas linnale.

Autoripoolsetest arvutustest järeldus, et turismimaks tooks kaasa nii ööbimiste kui ka turistide arvukuse languse Pärnu linnas. Mida kõrgem on Pärnu linna poolt kehtestatav turismimaksumäär, seda suurem on ka Pärnut külastavate turistide langus. Samasuguste järeldusteni olid erinevad autorid ka varasemalt välja toodud teoreetilises osas jõudnud. Samas leidis Cetin *et al.* (2017), et turistid on nõus rohkem maksma ja turismivood sellest ei muutu. Samal arvamusel oli ka Pärnu abilinnapea Talviste. Lisaks nagu ka Pärnu endine abilinnapea Aavik intervjuus ütles, oleneb külastavate turistide arvukus paljugi ka sellest, mida teised Eesti suuremad turismisihtkohad teevad juhul, kui turismimaksu kehtestamise võimalus kohalikele omavalitsustele antakse. Pärnu linnas oleks plaanitav turismimaksumäär 1 euro kandis, kuid eelnevalt oleks vaja läbi viia analüüsid ning otsustada suuremas ringis, milline maksumäär siiski kõige otstarbekam kohalikule omavalitsusele oleks.

Turismimaks oleks Pärnu linnale plaanitava 1 eurose maksumäära korral arvestatav maksutulu, millega Pärnu ka midagi ära teha saaks. Enne koroonapandeemiat prognoositud 750 000 – 1 000 000 eurone lisatulu aitaks Pärnul lisaks muudele turismi panustavatele investeeringutele lisaks midagi ära teha, olgu selleks randade korrastamine, turistidele lisavõimaluste pakkumine või midagi muud. Endise abilinnapea Aaviku sõnul oli Pärnusse prognoositud 2020. aasta seisuga 800 000 – 1 000 000 eurot turismimaksutulu aastas, mis on

suhteliselt täpne ka töö autori poolt leitud turismimaksutulu arvutustega antud perioodil. Võimalik, et Pärnu linna prognoos põhines 1 eurose tulumaksumäära rakendamisel. Võrreldes teiste kohalike maksudega oleks turismimaks ka oluliselt suurema tuluga. Samas ei ole kindel, kui suureks võivad kujuneda administreerimiskulud turismimaksu kehtestamisel. Lisaks kahanes tunduvalt 2019-2020. aasta vahemikus seoses koroonaga oluliselt välituristide arv, mistõttu saaks linn ka oluliselt vähem maksutulu 1 eurose maksumäära korral. Hetkeseisuga on maailmas näha paranemise märke ning paljud riigid on oma piiranguid vähendanud, mistõttu töö autor usub, et majutusasutusi külastavate turistide arv tõuseb koroonaeelsele tasemele tasapisi tagasi.

Põhiline, mida oleks autori arvates vajalik Pärnus teha, on erinevate osapoolte vahel kommunikatsiooni parandada. Töö autorile jäi mulje, et pigem on ettevõtetele segane, kuidas turismimaks toimima hakkaks ning kuhu saadav tulu läheks. See näitab, et ettevõtetega pole antud teemal läbi veel räägitud. Samas jäi Pärnu linna esindajatega läbi viidud intervjuudest mulje, et mõtted on olemas, kuidas ja kuhu maksutulu suunata. Muidugi ei ole hetkel selleks diskussiooniks parim aeg ja head põhjust, kuid juhul kui teema jälle päevakorda tuleb, peaks linn ettevõtteid maksu rakendamise omadustest varakult teavitama. Oluline oleks leida parim variant, mis mõlemale osapooltele kõige paremini sobiks.

Töö autori arvates ei oleks Pärnu linnal mõistlik turismimaks kasutusele võtta ka siis, kui kohalike maksude seadus seda lubama hakkab. Praeguses kontekstis seoses Ukraina sõjaga ja koroonakriisist taastumisega oleks turismimaks kindlasti mõeldamatu ning üldisemas plaanis pooldab töö autor majutusettevõtete poolt antud teemal. Lähiajal kindlasti sellist võimalust ei tekigi, kuna linnal tuleb kriisiga seoses hakata turismi uuesti üles ehitama, et üldse tagasi jõuda varasemale turismitasemele. Turismimaksu rakendamist võib muidugi Pärnu kaaluda, kui majandus on taas heal järjel, kõik osapooled on omavahel saanud läbi rääkida ning on selge ka mis määraga ja kuidas turismimaksu koguma hakatakse.

Turismimaks oleks muidugi Pärnu linnale hea lisatuluallikas, millega kohalikku turismi arendada, kuid linn saab kohalikku turismi ka läbi oma eelarve arendada. Seda kinnitavad ka eelpool toodud näited, kuidas Pärnu linn on palju nii lennundusse kui ka infrastruktuuri panustanud. Majutusettevõtetele oleks turismimaks arvatavasti koormav ja nad peaksid oma igapäevases töös palju ümber orienteeruma või täiendavaid kulusid seoses kehtestatava maksuga kandma. Turismimaksu rakendamise kohta on maailmas küll palju edukaid näiteid, kuid töö autori arvates siiski kõige otstarbekam nii Eesti kui Pärnu kontekstis antud maks poleks, sest Eesti omavalitsuste turismindus pole ka nii massiivne võrreldes enamuse turismimaksu kehtestanud omavalitsuste näidetega.

Antud bakalaureusetöös oli ka mitmeid kitsendusi, mis täpsete tulemusteni autoril jõuda ei lasknud. Esiteks empiirilise osa analüüsis kasutatud elastsuse näitajad nii üldist pilti kui ka puhketurismi arvestades võivad olla väga erinevad võrreldes sellega, milline oleks Pärnu linna tegelik nõudluse hinnaelastsus. Seetõttu on ka keeruline täpset turistide arvu muutu keeruline prognoosida. Lisaks olid andmed ja arvutused läbi viidud, kasutades ametlikke majutusasutusi. Kodumajutust ja korterite üürimist antud andmetes välja polnud toodud, mistõttu võib olla ka turismimaksust saadav tulu suurem, kui autor leidis, olenevalt kuidas maksu rakendatakse. Samas on kodumajutustest tunduvalt keerulisem turismimaksu ka kätte saada. 2018. aastal toimus haldusreform, mille käigus mitu valda liitus Pärnu linnaga, mis tõi lisaks kaasa suurema eelarve linnale. Piiranguks järelduste tegemisel oli ka 4 ettevõttega intervjuu tegemine, mida ei saa kindlasti teiste Pärnu majutusasutuste arvamusena tõlgendada, kuid üldiselt tundus, et ettevõtted on maksu kehtestamise osas ühisel arvamusel.

Kokkuvõte

Töö teoreetilises osas käsitleti turismimaksu olemust ning toodi välja turismimaksu sobilikkus kohalikuks maksuks. Turismimaksu on võimalik defineerida erinevalt, kuid põhiliselt mõistetakse seda kui maksu, mida kannavad turistid majutusasutuses viibimise või muu turismindusega seonduva teenuse kasutusel vastavalt kohalikele maksumääradele. Kuna turismi osakaal on pidevas kasvutrendis, kaaluvad aina enamad piirkonnad turismimaksu kehtestamist, et teenida lisatulu ja leevendada turismi tekitatavaid kahjusid.

Turismimaksu saab koguda nii otsese kui kaudse maksuna, kuid põhiline on omavalitsustel siiski otsese maksuna kogumine. Põhiline otsene maks on hotelli- ja majutusmaks, põhiline kaudne maks on käibemaks. Turismimaks on kasutusel juba paljudes Euroopa Liidu riikides, aga maksumäärad ja rakendamiseviis on piirkonniti väga erinevad. Põhjuseid on palju, miks omavalitsused turismimaksu kasutusele võtta võiksid, nagu näiteks fiskaalsüsteemi tugevdamine ja negatiivsete välismõjude vähendamine, kuid turismimaks võib kaasa tuua ka turismivoogude vähenemise ning vähendada piirkonna konkurentsivõimet.

Turismimaksu sobilikkus kohalikuks maksuks sõltub palju sellest, kas seda rakendada kui saadava kasu põhist maksu või mitte ehk vastava teenuse kasutamise eest kasu saavad turistid peaksid ka tarbimisega kaasnevad kulud katma. Kõige parem kohaliku maksu kandidaat turismimaks kindlasti pole, kuna põhilised maksukandjad pole kohalikud, vaid turistid. Samas on turismimaks siiski rohkemal või vähesemal määral enamuse kriteeriumitega kooskõlas.

Enamus varasemad uurimused on keskendunud sellele, mis mõju avaldab turismimaksumäära muutustus teatud piirkonnas või kuidas muutub turistide nõudluselastsus maksu kehtestamise korral. Lisaks on mitmed käsitletud uurimused keskendunud turismimaksu üldisematele põhitõdede ja eesmärkide kirjeldamisele ja analüüsimisele riigi või piirkonna näitel. Üldiselt on leitud, et turismimaksu rakendamine on kohalikele omavalitsustele otstarbekas ning võimaldab kasvavate turismivoogudega seoses arendada turismisektorit maksust tulevate lisatuludega ilma suurema heaolukaota turistide ja kohalike seas. Samas on oht, et maksumäära tõstmisel väheneb piirkonda külastavate turistide arvukus.

Töö empiirilises osas analüüsiti turismimaksu mõju eri maksumäärade korral turismivoogudele ja eelarvetuludele Pärnus. Turismimaksu kasutuselevõtuga kaasneks suure tõenäosusega turistide arvukuse langus, kuid suureneksid Pärnu linna eelarvetulud, mille tulu saab turismiga seotud valdkonda tagasi suunata. Võrreldes teiste hetkel kasutuselolevate kohalike maksudega oleks turismimaks Pärnus ka kõige suurema maksutuluna, mis õigustab Pärnu linna mõtet turismimaksu lisatuluallikana kaaluda.

Lisaks selgus läbiviidud intervjuudes, et Pärnu linn ei välista tulevikus turismimaksu kasutusele võtmist, kui selleks on õige aeg, kuid majutusasutused on sellele vastu. Põhiliselt tekitab vastuolu teadmatus ja kommunikatsiooni puudumine, mistõttu ei teata, kuidas turismimaks ettevõtete enda edasist käiku mõjutab. Pärnu linna sõnul siiski panustatakse palju kommunikatsiooni linna ja ettevõtete ning loodetakse teha ettevõtete vaatepunktist parim võimalik valik. Lisaks ei soovi majutusasutused endale mingeid lisakulutusi ega koormusi ning maksu üldine mõte jääb ettevõtetele segaseks.

Bakalaureusetöö järeldused sisaldasid endas ka mitmeid piiranguid. Empiirilise osa analüüsis kasutatud elastsuse näitajad võivad olla väga erinevad võrreldes sellega, milline oleks Pärnu linna tegelik nõudluse hinnaelastsus. Lisaks oli analüüs läbi viidud kodumajutust arvestamata, mistõttu võib olla ka turismimaksust saadav tulu suurem. Piiranguks järelduste tegemisel oli ka 4 ettevõttega intervjuu tegemine, mida ei saa kindlasti teiste Pärnu majutusasutuste arvamusena tõlgendada.

Antud teemat saaks autori arvates edasi arendada, uurides näiteks Pärnus turismi kaudse rakendamise võimalust läbi käibemaksu ning teha võrdlev analüüs, kas oleks turismi efektiivsem otsese või kaudse maksuna maksustada. Lisaks on võimalik ka viia läbi küsitlused majutusasutusi külastavate turistide seas ning leida nende suhtumine turismimaksu ning nende üldine maksevõimelisus.

Viidatud allikad

1. Aguiló, E., Riera, A., & Rosselló, J. (2005). The short-term price effect of a tourist tax through a dynamic demand model. *Tourism Management*, 26(3), 359–365.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.07.005>
2. Bailey, S. J. (1999). *Local Government Economics: Principles and Practice*. Macmillan International Higher Education.
3. Booking. (2022). Pärnu majutusasutsused. Retrieved from
https://www.booking.com/searchresults.et.html?aid=318615&gclid=Cj0KCQjw1N2TBhCOARIsAGVHQc43byGV2PTk3QtVr0a2YciMrWTvCpygjZirhzR9fYbtPZ55wDi5uLkaAmbMEALw_wcB&label=New_Estonian_ET_5226371185-o5CqUrD2OVEkpnRcmMTxKwS73336645705%3Ap1%3Ata%3Ap1%3Ap2%3Aac%3Aap%3Aneg&ws=&city=-2624430&auth_success=1
4. Cetin, G., Alrawadieh, Z., Dincer, M. Z., Istanbulu Dincer, F., & Ioannides, D. (2017). Willingness to Pay for Tourist Tax in Destinations: Empirical Evidence from Istanbul. *Economies*, 5(2), 21. <https://doi.org/10.3390/economies5020021>
5. Christine, T. (2019). 41 countries around the world that charge tourist tax. Retrieved from <https://www.insider.com/countries-that-require-a-tourist-tax-2019-2>
6. Eesti Rahvusringhääling. (2018). Ülevaade: turismimaks on enamuse Euroopa Liidu riikides. Retrieved from <https://www.err.ee/855999/ulevaade-turismimaks-on-enamikuseuroopa-liidu-riikides>
7. Eesti Rahvusringhääling. (2019). Tallinn could introduce tourism tax in 2021. Retrieved from <https://news.err.ee/994998/tallinn-could-introduce-tourism-tax-in-2021>
8. European Commission. (2017). The Impact of Taxes on the Competitiveness of European Tourism. Retrieved from
<https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/130660/The%20Impact%20of%20Taxes%20on%20the%20Competitiveness%20of%20European%20tourism.pdf>
9. Fontana, C., & Lagutin, I. (2018, veebruar 8). Tourist Taxes in Italy and Russia [Text.Serial.Journal]. Salvestatud 1. jaanuar 2020, Russian Law Journal website: <https://www.russianlawjournal.org/jour/article/view/421>

10. Forsyth, P., Dwyer, L., Spurr, R., & Pham, T. (2014). The impacts of Australia's departure tax: Tourism versus the economy? *Tourism Management*, *40*, 126–136. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2013.05.011>
11. Gago, A., Labandeira, X., Picos, F., & Rodríguez, M. (2009). Specific and general taxation of tourism activities. Evidence from Spain. *Tourism Management*, *30*(3), 381–392. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.08.004>
12. Gooroochurn, N. (2009). Optimal Commodity Taxation in the Presence of Tourists. *International Economic Journal*, *23*(2), 197–209. <https://doi.org/10.1080/10168730902901239>
13. Gooroochurn, N., & Thea Sinclair, M. (2005). Economics of tourism taxation. *Annals of Tourism Research*, *32*(2), 478–498. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.10.003>
14. Jensen, T. C., & Wanhill, S. (2002). Tourism's taxing times: Value added tax in Europe and Denmark. *Tourism Management*, *23*(1), 67–79. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00067-X](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00067-X)
15. Juan Cardenas-Garcia, P., Sanchez-Rivero, M., & Ignacio Pulido-Fernandez, J. (2015). Does Tourism Growth Influence Economic Development? *JOURNAL OF TRAVEL RESEARCH*, *54*(2), 206–221. <https://doi.org/10.1177/0047287513514297>
16. Keen, M. (2007). VAT attacks! *International Tax and Public Finance*, *14*(4), 365–381. <https://doi.org/10.1007/s10797-007-9037-9>
17. Litvin, S. W., Crotts, J. C., Blackwell, C., & Styles, A. K. (2016). Expenditures of Accommodations Tax Revenue: A South Carolina Study: *Journal of Travel Research*. <https://doi.org/10.1177/0047287506291597>
18. Lovemoney. (2019). Tourist tax in Europe: what you will pay in Spain, Italy and other hotspots. Retrieved from <https://www.lovemoney.com/guides/52231/tourist-tax-in-europe-what-you-will-pay-in-spain-italy-and-other-hotspots>
19. Maksu- ja Tolliamet. (2020). Linna- ja vallavolikogude maksumäärused. Retrieved from <https://www.emta.ee/et/eraklient/maksukorraldus-maksususteed/kohalikud-maksud/linna-ja-vallavolikogude-maksumaarused>
20. Mihalic, T. (2000). Environmental management of a tourist destination A factor of tourism competitiveness. *Tourism Management*, *14*.
21. Mills, B. M., Rosentraub, M. S., & Jakar, G. (2019). Tourist tax elasticity in Florida: Spatial effects of county-level room tax rate variation. *Tourism Management Perspectives*, *31*, 174–183. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.05.003>

22. Mohd Asri Mohd Ali, Muhamad Adib Fahmi Bin Ismail, Muhammad Asyman Bin Mohd Ali, Muhammad Faiz Bin Ramli, & Nik Andi Rahmani Bin Nik Idris. (2018). The Determinants of Perceive Impact on Tourism Tax Implementation among Foreign Tourist in Pahang. *Global Business & Management Research*, 10(3), 179–188.
23. OECD. (2014). OECD Tourism Trends and Policies 2014. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/tour-2014-6-en.pdf?expires=1577018346&id=id&accname=guest&checksum=7868B8DCEAA0E70048C9695D7EB44D65>
24. Peng, B., Song, H., Crouch, G. I., & Witt, S. F. (2015). A Meta-Analysis of International Tourism Demand Elasticities. *Journal of Travel Research*, 54(5), 611–633. <https://doi.org/10.1177/0047287514528283>
25. Ponjan, P., & Thirawat, N. (2016). Impacts of Thailand's tourism tax cut: A CGE analysis. *Annals of Tourism Research*, 61, 45–62. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2016.07.015>
26. Reinsoo, K. (2017). *Turismi maksustamine ja selle mõju turismi arengule arengumaade ja arenenud riikide näitel*. (Bakalaureusetöö, Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond). Retrieved from https://mi.ee/sites/default/files/kristin_reinsoo.pdf
27. Riigi Teataja. (1995). Euroopa kohaliku omavalitsuse harta. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/208032011003>
28. Riigi Teataja. (2003). Käibemaksuseadus. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/125102012017>
29. Riigi Teataja. (2013). Kohalike maksude seadus. Retrieved from <https://www.riigiteataja.ee/akt/107062013005>
30. Roosaar, T. (2017). Turismimaks annaks Pärnule 800 000 eurot. Retrieved from <https://parnu.postimees.ee/4112977/turismimaks-annaks-parnule-800-000-eurot>
31. Sheng, L. (2017). Factors determining the success or failure of a tourism tax: A theoretical model. *Tourism Review*, 72(3), 274–287. <https://doi.org/10.1108/TR-02-2017-0030>
32. Smeral E. (1994) “Economic models”, *Tourism Marketing and Management Handbook*, 2nd edition, Prentice Hall, New York, 497–503.
33. Song, H., Seetaram, N., & Ye, S. (2019). The effect of tourism taxation on tourists' budget allocation. *Journal of Destination Marketing & Management*, 11, 32–39. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.12.001>

34. Spahn, P. B. (1995). Local Taxation: Principles and Scope. *The World Bank Institute*. Retrieved from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/13111/1/MPRA_paper_13111.pdf
35. Statistikaamet. (2018). Möödunud aasta oli turism rekordiline. Retrieved from <https://www.stat.ee/artikkel-2018-06-11-moodunud-aasta-oli-turismis-rekordiline>
36. Swianiewicz, P. (2003). *Foundations of Fiscal Decentralization*. Local Government and Public Service Reform Initiative / Open Society Institut
37. Ter-Minassian, M. T. (1997). *Fiscal Federalism in Theory and Practice*. International Monetary Fund.
38. UNWTO. (2019). Why tourism. Retrieved from <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>
39. Uuk, M-L. (2018). *Turismimaksu kehtestamise otstarbekus Eestis*. (Bakalaureusetöö, Sisekaitseakadeemia, Finantskolledž). Retrieved from <https://digiriul.sisekaitse.ee/bitstream/handle/123456789/2127/Uuk.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
40. World Tourism Organization. (1998). *Tourism taxation: Striking a fair deal*. The World Tourism Organization, Madrid, Spain.

LISA 1

Intervjuu küsimused Pärnu linnavalitsusele

1. Pärnu linn on näidanud üles huvi turismimaksu kasutuselevõtu vastu. Miks Pärnu linn sellest huvitatud on? Kas hoiak on seoses praeguse kriisiolukorraga muutunud?
2. Kuidas oleks Pärnu linnal plaanis turismimaks kasutusele võtta, st kas läbi majutusettevõtete maksustamise või mõnel muul viisil?
3. Kui kõrge määraga tuleks Teie arvates turismimaks kasutusele võtta?
4. Mil määral mõjutaks turismimaks Teie arvates Pärnut külastavate turistide arvu?
5. Kuna turismimaks mõjutab põhiliselt majutusettevõtteid ning nemad maksust mingit kasu otseselt ei saa, siis kas on majutusettevõtteid Pärnus plaanis ka mingil määral toetada? Milline on Teie arvates majutusettevõtete suhtumine turismimaksu ja kas sel teemal on nendega ka suheldud?
6. Milline oleks turismimaksu mõju Pärnu linna eelarvetuludele? Kas Pärnu linna jaoks oleks Teie arvates turismimaks üldse otstarbekas, st kas turismimaks tooks sisse piisavalt tulusid, et maksu rakendamise tulenevad kulud piisavalt ületada?
7. Kuhu plaanib Pärnu linn suunata turismimaksust tuleneva maksutulu?
8. Millised on Teie arvates turismimaksu kasutuselevõttuga tulenevad peamised tagajärjed?
9. Mida teeb Pärnu linn selleks, et rohkem turiste Pärnu linnas peatuks?

LISA 2

Intervjuu küsimused Pärnu kohaliku omavalitsuse majutasutustele

1. Kuidas suhtu site turismimaksu kehtestamise Pärnu linnas? Kas praegune kriis on Teie suhtumist muutnud?
2. Milline on Teie arvates turismimaksu kehtestamise mõju Teid külastavatele turistide arvule?
3. Mil määral peaksite oma praeguses tegevuses ümber orienteeruma, et turismimaksust tulenevate kasvavate hindade tõttu turiste mitte kaotada?
4. Milliseks hindate Teie ettevõtet külastavate turistide maksevalmidust?
5. Kas seoses turismimaksu võimaliku kasutuselevõtuga loodate ka teatud toetustele Pärnu linnalt (nt maksutulu suunamine majutusettevõttesse)? Kuhu peaks linn saadava maksutulu suunama?
6. Millised on turismimaksu kasutuselevõtuga tulenevad peamised tagajärjed Teile?
7. Kas Pärnu linna kontekstis oleks Teie arvates turismimaks üldse otstarbekas?
8. Mida teete Teie selleks, et rohkem turiste Teid külastaks?

Summary

TOURISM TAX EXPEDIENCY IN THE CITY OF PÄRNU

Mattias Mereküla

The tourism sector is one of the fastest growing sectors in the world, generating one in eleven jobs and accounting for 10% of global GDP. 3.5 million domestic and foreign tourists stayed in Estonian accommodation establishments in 2017, which was 7% increase in the number of tourists compared to 2016. The number of domestic and foreign tourists had also been record-breaking for eight years before the pandemic. (Statistikaamet 2018) The growing number of tourists is one of the reasons why different regions around the world have introduced or are planning to introduce a tourist tax.

The topic is important, because several Estonian local governments like Tallinn, Pärnu, Narva-Jõesuu and Kuressaare have expressed their wish to introduce tourism tax due to increasing flow of tourism to these areas. Pärnu local government wants to cover the operating costs of the airport with the revenues from tourism tax (Roosaar 2017).

The purpose of this Bachelor`s thesis is to find out tourism tax potential as a source of income in the city of Pärnu.

In order to achieve the goals, the author set following research tasks:

- to give an overview of the nature and possibilities of introducing the tourism tax;
- to analyze the suitability of tourism tax as a local tax
- to provide an overview of previous studies on tourism tax;
- to analyze the impact of the introduction of tourism tax on budget revenue in Pärnu city on the basis of accommodation statistics and price elasticity as reported in previous studies;
- to conduct semi-structured interviews with the representative of Pärnu city and Pärnu accommodation establishment;
- to draw conclusions and recommendations on the introduction of a tourism tax in Pärnu city.

In the theoretical chapter, the author explains the nature of tourism tax and the suitability of it being a local tax. The author also explains how the tax can be collected and where should the tax revenue go. Many past studies have focused on the impact of changes in tourist tax rates in a particular region and how the elasticity of tourist demand changes when the tax is introduced.

In the empirical part of the work, the impact of the tourism tax on tourism flows and budget revenues at different tax rates were analyzed. The introduction of the tourism tax would lead to a decrease in the number of tourists, but the budget revenues of the city of Pärnu would increase. The income can be redirected back to the field related to tourism. In addition, the interviews revealed that the city of Pärnu has a plan to introduce a tourism tax in the future if the time is right, but the accommodation establishments are rather opposed to it. The main cause of the contradiction is being in darkness and lack of communication, so it is not known how the tourism tax affects the future of companies themselves.

The conclusions also contained several limitations. The elasticity indicators used in the analysis of the empirical part can be very different compared to the actual price elasticity of demand in the city of Pärnu, the home accommodation was also not taken into account and there was limitation in interviewed companies. For further research the author believes it is possible to conduct surveys among tourists visiting accommodation establishments and find out their attitudes towards the tourism tax as well as their general solvency.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mattias Mereküla,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

TURISMIMAKS PÄRNU LINNA VÕIMALIKU TULUALLIKANA,

mille juhendaja on Kadi Timpmann,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Mattias Mereküla

12.05.2022